

Ročník IV

21. ÚNORA 1968

CENA 1 Kčs

Hana Vondřichová

ŽILINSKÝ STRAHOV
ANEKDOTY

POSLEDNÍ večeře páně

PÁNĚ CI? ZDÁ SE, ŽE VEDOUČÍHO MENZY VYSOKÉ ŠKOLY DOPRAVNÍ V ŽILINĚ. ZDÁ SE, ŽE JENOM VEDOUČÍHO MENZY. AČKOLIV:

Vážený súdruh
Vasil Bifak,
prvý tajemník ÚV KSS, Bratislava

... Verili sme, že mimoriadne formy riešenia nezvestanú špecifické len pre Strahov, žiaľ u nás v podmienkach Vysoké školy dopravnej v Žiline sa situácia zďaleka tak neriešila a môže sa kedykoľvek vyhrôtiť v kritický stav...
... Pražským študentom bolo vytýkané, že nevyužili všetky možnosti, ktoré ako spoločenská organizácia, zastupujúca masu študentov má, domnievame sa, že tento list je jednou z foriem riešenia, tým sa ovšem nechceme zbavovať zodpovednosti pri každodennom riešení tohto stavu.

... Vysokoškolský výbor jednoznačne 9. 1. 1968 dospel k záveru, že k zlepšeniu situácie je nutné previesť okamžité personálne zmeny ve vedení menzy a na tomto rozhodnutí a jeho skorej realizácii trvá...

Ing. Josef Válek, taj. VV ČSM VSD, Miroslav Hloušek, preds. internétnej rady, Oto Gazdík, predseda VV ČSM VSD, Karel Česnek, predseda stravovacej komisie.

AČKOLIV nejde jen o menu. Vůbec nejde jen o ni, i když tu 8. ledna kabanosovou večeří došlo k okamžiku O.

Ve večerních hodinách, protože nebyl k sehnání ani vedoucí menzy, ani ředitel ústřední správy kolejí a menz, volal předseda Vysokoškolského výboru ČSM Ota Gazdík do bytu kvestora školy Ctibora Bleye. Oznámil mu, že v menze je mimořádná nespokojenost s večeří. Studenti dostali na papíře hozený kus kabanosu, který ani teply, nasáklý vodou, nemohl mít deset deka.

To dokázalo i převážení deseti porcí stravovací komisi asi po čtvrt hodině vydávání. Těchto deset porcí mělo sedmdesát devět deka. Ani chleba nebylo dost, ještě před koncem večeře nebyl vůbec žádný. Dále oznámil, že nejsou funkční ČSM ani členové stravovací komise schopní zvládnout bouření studentů, kteří kromě nadávání se rozhodli své rozhodnutí vyjádřit podpisovou akcí proti množství a kvalitě jídla. Několik studentů připojilo k podpisu ironické politické poznámky.

Kvestor přijel a za jeho přítomnosti bylo zvaženo třicet dalších porcí, které měly přesně dvě kila.

Po menzovní bouři z osmého ledna odchází vedoucí menzy. Jak jsem se dověděla od kvestora školy, odejde, protože studenti s ním vyjádřili svou nespokojenost. Proč neodešel už dříve? Protože dříve prý si studenti nestěžovali. A taky proto, že věci dnes proti němu vznesené, jsou zatím nepostižitelné. Jen tak jsme ho vyhodit nemohli, objasňuje dále kvestor školy, přestože proti němu bylo v letech 66—67 vedeno trestní řízení. Je to možné až dnes, kdy proběhl soud a byl nad ním vyneseno podmíněný rozsudek.

BUDE TO ZNAMENAT, ŽE BUDE V ŽILINĚ KLID?

Vysokoškolská menza, nejnovější a nejhezčí budova studentského areálu v hodnotě 10 milionů (projekt ing. Anna Jariabková), která se po roce provozu znovu přestavuje (prý spíš laborator než menza), je pouze jednou z příčin nepokojů v tomto mladém, vysokoškolském městě. A zdaleka to nebyl první článek řetězu problémů a nedostatků, na který se napojovaly další, které v konečné fázi bylo možno dlouhým výčtem shrnout:

Z BRNA DO PRAHY ŠLI VE DNECH 3. AŽ 9. ÚNORA BRNĚNŠTÍ VYSOKOSKOLACI — NA PROTEST PROTI VÁLCE VE VIETNAMU, CELOU CESTOU S NIMI ABSOLVOVAL NAS REDAKTOR, JEHOZ REPORTÁŽ SI PŘEČTETE V PŘÍSTÍM ČÍSLE. SNÍMEK PETRA HODANA

kotelna v havarijním stavu teče střechou a stěnami umývací je málo sprch, protože většina nemůže být v provozu

bloky jsou těžko vytopitelné, protože chybí pláštové obložení výtahy nejezdí, jeden dokonce proto, že se nevejde do šachty

rýsovní, do kterých zatéká, vypadají jako stáje pro dobytek... Toto jsou základní nedostatky kolejního areálu, starého 3—6 let. Když člověk ty budovy vidí, tak by brečel. Budovy, které prý dokonce měly být prohlášeny za stavbu vzorné kvality.

Když se vysoká dopravní před sedmi lety stěhovala do Žiliny, plánovalo se, že do roku

70 se zvýší počet posluchačů maximálně na dva tisíce. Ovšem zvětšovala se směrná čísla, a tak již dnes je zde více než 2800 studentů. Bylo samozřejmě možné směrná čísla neplnit, ale škola se i tímto způsobem chtěla v Žilině udržet. Mnoho lidí se totiž snažilo dostat ji zpátky do Prahy, když to nešlo přímo, tak alespoň oklešťováním o obory. Nehledělo se tedy příliš na to, že internáty jsou šité horkou jehlou, neboť jen dobré vztahy s Pozemními stavbami a dalšími stavebními organizacemi mohly zajistit, že se začne co nejdříve s výstavbou nových školských budov, což mělo znamenat další upevnění pozice školy v Žilině.

I když nelze spočítat, kolik stály opravy kolelačních závd, z vlastní kapsy dala škola na údržbu a generální opravy 1 milion

337 tisíc. Potom všem vypadala situace koncem minulého a začátkem letošního roku v novém kolejním areálu takto:

V pětadvacetistupňových mrazech byla výstupní teplota kotlů 28 stupňů, normál má být kolem 60 stupňů. Studenti se učili pod dekami, ve svetrech a bundách, neboť na pokojích nepřesahovala teplota 5—10 stupňů. V rohových buňkách byly při jednom měření naměřeny dokonce plus dva stupně.

Rohové buňky těchto panelových bloků jsou vůbec kapitola sama pro sebe, neboť někdo v těchto blocích G—57 zapomněl propočítat plášť budovy na tepelnou izolaci, takže stovky moderních domů se nedaly vytopit. Dostalo se to až do vlády: na opravy byly uvolněny značné částky. Tedy na opravy bytů! Koleje nejsou byty, ve vládním usnesení nebyla o kolejích (Dokončení na str. 3)

Bohuslav Blážík

Čas od času se o tom píše: jak je NASE mládež — či její část — zhovadilá (pravda, užívá se jiných termínů, např. citová otupělost, nedostatečná estetická výchova...) a směje se v kinu při momentech, kdy každému slušnému člověku jde mráz po zádech nebo mu vstupují slzy do očí.

Může být smích nemravný? Cy-nický, surový, sprostý? Asi ano, ale zůstanu raději u filmu, jinak by to byla otázka na předlouhou úvahu, ne-li — jak se dnes rádo říká — na sociologický průzkum. Žalil jsem na FAMU jednu epizodu se smíchem v projekci, která mě pokaždé, když si na ni vzpomenu, dovede rozčillit. Na této škole je (vlastně byl, ale sotva asi přestal a přestane) bohuželibý zvyk smát se v projekci ve chvílích, kdy se obyčejné publikum nesměje. Sice se to především odporádá snobárně, kdy se lidé předhánějí, kdo se zasměje dřív (s obavou ovšem, aby se nezasmál nevzhodně) — takový trapný prestižní boj v oblasti, kde by se člověk měl právě oslobozňovat. Ale ten smích byl mnohdy skutečně chytrý a kdejaký omlétý filmový jít v našich očích definitivně shodil. A tu se stalo, že běžel jakýsi těžce sesmolžený, silně citový český film, projekce se skvěle bavila — až profesor Linhart po několikaletém napomenutí dal film zastavit, rozsvítil a přisně nás káral. Že film je lidská práce, že dal mnoho přemýšlení a starostí, a co bychom tomu řekli my, až se tu budou jednou promítat naše filmy... Jako druhý film běžel tehdy BLBEC Z XEENEMÜNDE. Ticho, nikdo se nezasmál, jako bychom se domluvíli. Tu profesor Linhart promluvil do ticha: Ale, soudruzi, to je veselohra, teď už

se MŮŽETE smát... Taky že jsme se smáli.

Lze ovšem říci, že srovnávám nesrovnatelné. Křč, který se tuří vážně, je hoden smíchu — a nikdo přece jeho režiséra nenutil, aby dělal film. Výrobce stolu napadajícího na jednu nohu je také terčem dikobrazního posměchu — a to ten stůl dělal nějaký doktor prádu. V případech smějících se chuligánů jde přece o urážení nejhlubších lidských citů.

Ale přece tu vidím něco společného. Profesor Linhart alespoň otevřeně řekl svůj názor — nesmějte se umění, je to poctivá dřina. Ale za drastickými filmy, jež jsou občas mládeži k smíchu, je mnohem silnější a utajená mocnost.

Díval jsem se na naturalismus mé své „přirozené“ meze. Dovedeme si představit soulož náhých postav na nějaké soukromé scéně (je to ostatně logický vrchol stripťzu). Skutečně zabíjení na scéně je nám však obudným pohanským rituálem (Inkové) nebo hnusnou perversí (Černé mše, romány de Sada). Hranice filmového naturalismu jsou však zřejmě závislé toliko na cenzuře. Sexuální tabu je přitom pro cenzora kterékoli země mnohem závažnější než tabu na vše spojené se smrtí, umíráním, mučením a zabíjením. Naprosto nejsilnější je pak tabu na věci nejnevinnější — na naše ubohé, zneuznávané výkaly. V PUŠKÁCH a v KONCI SRPNA V HOTELU OZÓN se velmi podrobně a zblízka rozřezává kráva. Všechno v pořádku. Představte si ale klapot cenzorových nůžek, kdyby tam táž kráva s mnohem méně podrobnostmi... raději napíšu VYKONÁVALA SVOU POTŘEBU.

Každá společnost má své nevědomé „důvody“, proč je pro ni nejdůležitější právě to tabu, na němž lpi tak, že se většine jejích soudasníků zdá být něčím samozřejmým až „přirozeným“. Nejde mi tu ale o rehabilitaci ječálit a procesy jejich vylučování — a bohužel ani o rozbor příčin této podivné nevědomé orientace naší civilizace. (Snad jenom náznak: americký psychoanalytik N. O. Brown poukazuje ve své knize LIFE AGAINST DEATH na souvislost Weberova „kapitalistického typu“ a Freudova „análního charakteru“.) Uvažujme jen o podivné nadlídě freudovského pudu smrti. Proč dávají cenzori takovou přednost Thanatu před Erótem? To proto, že i jejich agresivní funkce je exteriorizací pudu smrti?

Je tu i druhá stránka věci: teror kulturnosti. Vystavujete se velkému nebezpečí, když se o některých kulturních svátostech vyjádříte lehkovážně, ne-li opovržlivě. Lidská potřeba překračovat tabu si našla obudnou lest: smí se mluvit o sexu, o smrti, ba i o vylučování, ale VÁŽNĚ. Moudré úsloví říká SMRTĚLNĚ VÁŽNĚ. Tato vážnost je skutečně smrtelná a smrtící. A umění, které prý člověka osvobozuje, dnes tak často a rádo na nevědomém mechanismu této pavážnosti parazituje. Na počátku je hluboká potřeba svobody, souladu se svým nevědomím. Cenzura (teď myslím tu vnitřní) ale způsobuje, že především vystupují obsahy potlačené. Cenzura je ovšem nepustí jen tak. Buď se proderou násilím (nevysvětlitelná surovost chuligánských přepadů bez důvodů — jen tak...) — nebo si musí obléknout masku. Jednou z těch masek je eufemismus (ZESNUL místo ZEMŘEL), jinou právě VÁŽ-

NOST jednostranná, chorobně jednostranná maska tragédie.

Přijďte do kina a na plátně sledujete, jak se někdo odraagová. Odraagová se ovšem ve vši vážnosti a na vás účtí: protože vy musíte při všech jeho tragických surovostech plakat nebo aspoň trnout — jinak jste bezcitná bestie, cynik, chuligán. Umění je nedotknutelný fetiš — a kdo na ně sáhne, je barbar.

Lidé si to řeknou a na takové filmy nechodí. Dobře udělali. Jsem pro to, nepodporovat nejlacinější způsob, jak si zavázat moralistické kritiky (kterých je většina) a všechny polozdělace.

Možná, že ti chlapi, co se smějí, když střiká (na plátně!) krev, jsou opravdu nevyléčitelní surzuci a jednou mě vypudou z iluzi a někde za kinem mi jen tak rozbijí hubu. Ale snad i tehdy budu tvrdit, že na jejich smíchu je — zřejmě spíš nevědomé, ale je to snad něco míň? — mnoho osvobodivého a očistného. Odmítají dát se mučít ve jménu umění, dát se uvádět do hysterického souhlasu s mravními normami, o něž autorovi v poslední vůbec nejde.

Nejsem pro zotřetí cenzury, to je snad poznat (myslím ostatně, že ji není tak málo). Jsem pro ještě drastičtější scény proti všem tabu. Ale bez toho mravokárného alibi falešné vážnosti. Epater le bourgeois se dnes stalo masovou módou: Měšťák na měšťáka klade past. Smích je ovšem vykázán do veselohry, jinak by ta past neklapla.

Soudruzi, proč se nesmějete, to je přece veselohra...

B. BLÁŽEK

film k smíchu

[Pokračování ze str. 1]

žádná zmínka, tudíž s jejich opravou rozpočet KNV nepočítal. Už v roce 1965 se VDS obrátila na ministerstvo stavebnictví. Dodnes se nic nestalo. Z odpovědi ministerstva, dva roky staré:

... Poněvadž Vámi uvedené objekty nebyly do krajského harmonogramu oprav zařazeny, nemohou být opravy financovány podle uvedeného usnesení a tyto musí být projednány mezi organizacemi, které výstavbu zajišťovaly. Vedoucí odboru technického rozvoje: Ing. A. Liegert

Škola sice sehnala finanční prostředky od Slovenské národní rady, ale stavební podniky, přestože podle usnesení vlády byly povinny provést opravy, tak neudělaly, protože pro tuto práci neměly volné kapacity. Popsala se kila papíru a kde nic tu nic. Snad jenom plíseň na zdech zvěřovala své rozměry. Skříň se odstříkují, co nejvíce od stěn, aby neshnily.

Uzavřením této zvláštní kapitoly nechci tvrdit, že kapitoly další jsou méně zvláštní. Vraťme se od dvou stupňů Celsia v rohových místnostech ještě k pěti až deseti stupňům Celsia v místnostech ostatních. Nepočítalo se s tak rychlým rozšiřováním areálu, kotlina byla původně plánována pro pět bloků, 144 bytů v okolí a nedalekou ZDS. Dnes „vytápí“ devět bloků a samozřejmě dál ony soukromé byty a školu. Nehledě na to, že jednotrubkový systém vytápění není pro koleje příliš vyhovující, díky neobdobné obsluze u kotlů a díky projekčním nedostatkům docházelo k poruchám a zavzdušňování.

Vzhledem k tomuto neúnosnému stavu končil semestr o týden dříve, po rozhodnutí kolegia rektora. Podle studentů se v podstatě funkcionářům zželelo posluchačů teprve tehdy, když na stranické plenáře fakulty strojní a elektrotechnické byla zima. Představitelé školy se dělali v kabátech a šálách, bez svítek a při svíčkách a tam se prý tedy v diskusi více méně dohodli na tom týdnu volna. To sice přivítali například prvníáci, ale studenti vyšších ročníků, kteří mají odborné zkoušky a potřebují k tomu literaturu, tím moc nadšení nebyli. Mnoho jich i při té zimě koleje nepustilo.

Zbývá ještě vyjasnit, proč funkcionáři školy seděli při svíčkách. Studenti pochopitelně tento zoufalý stav řešili po svém. Ačkoliv je to zakázáno, přitápěli si na kolejích vařiči, což mělo za následek vypadávání elektrického proudu.

Příkon na kolejích nepočítá s vařiči na přitápění, počítá více méně jen s osvětlovací spotřebou.

Bude sice naprosto nutné uvést do pořádku kotelnu, ale je vidět, že u tak katastrofální situace zimy a tmy, ke které v Žilině došlo a která potom vyvrcholila velice podrážděnou reakcí na večer 8. ledna, nemuselo dojít. Neboť v okamžiku, kdy vzali topení do ruky studenti, kterým škola zaplatila na smlouvu o dílo, vystoupila teplota v pokojích v podstatě na normální výši. I v pětadvacetistupňových mrazech dokázali zvednout teplotu kotlů na 60° stupňů. Pak mrazy povolily.

VV ČSM uvažoval a dosud se úplně nevzdal myšlenky na samosprávu, v rámci které by studenti na smlouvu o dílo se školou vykonávali funkce, kterých se nejsou se ctí schopni zhostit pracovníci správního aparátu. Neboť na jejich hlavu padá to, že přes dva roky teče střechou. Přestože není jejich vinou, že jí teče, bylo jejich povinností zajistit opravu.

Ale nejdříve, kdo může za děravou střechu? Projektant? Ing. Ján Kríž je dodnes přesvědčen, že jeho projekt nemá chyby. Střechou teče v důsledku nekvalitně provedených stavebních prací. Prý na to upozorňoval již při kolaudaci. To potvrzuje, jak napsaly krajské noviny Smer, i vedoucí projekčního útvaru ing. Ján Česnek. Jiného názoru je výrobní inspektor Pozemních staveb s. Uličný.

Jednotlivé názory na věc jsou sice zajímavé, ale snad už dávno mohl někdo ze správního aparátu najít odborníka, který by s konečnou platností vyslovil, kdo má pravdu, a kdo chybu zavinil.

Co kdyby to byl udělal třeba ředitel Ústřední správy kolejí a menz? Je sice pravda, že tuto funkci vykonává teprve od září, ale možná, že to bylo v jeho kompetenci už dříve, kdy dělal ředitele kolejního areálu. Nebylo li, nechť promine, pak to zřejmě bylo v kompetenci kvestora školy.

Je to přinejmenším neseřízní od správního aparátu, jestliže se maluje v zimě, takže se studenti stěhují třeba i pětikrát za zkouškové období. Jak má člověk přijmout jako vysvětlení to, že je málo údržbářů, kteří během roku nestačí dávat do pořádku přes tisíc místností, jestliže v létě, tedy v jediném období, kdy by bylo možné provést větší opravy a generální údržbu, se dělá z kolejí letní hotel. Jistě, nese to peníze, ale za ty následky to snad nestojí.

A neteče jen střechou. Teče také skrz stropy, skrz stěny.

Keď sme zistili, že pri sprchovaní voda preteká, Pozemné stavby nám poradili, aby sme sprchovacie miestnosti umiestnili pod sebou. Nech už teda tečie z jednej umyvárkou do druhej. Poslúchli sme, len sme zabudli, že tečie do bokov. [Opět Smer, neboť přesto, že mi ředitel ÚSKM přislíbil byl krátký rozhovor, čekala jsem na něj marně. Zmizel kamsi druhými dveřmi.]

To je vynikající rada, to o tom protékání, není-liž pravda. Ale byly tu ještě ty boky, na kterých ztroskotala. Řešení se však nakonec našlo, sprchovací kouty v buňkách se zrušily, a ve sprchách na poschodí se zakázalo sprchovat. Otevřeny zůstaly sprchy jen v přízemí, v nichž teče teplá voda jen málokdy, zdaleka ne třikrát týdně, jak na to mají studenti nárok.

Co udělalo vedení školy pro nápravu? Ptala jsem se kvestora školy. Dověděla jsem se, že na poradě ředitelů stavebního podniku, byto-

vého hospodářství při MNV a dalších stran zainteresovaných v problematice školského hospodaření v Žilině všichni přítomní ředitelé jednoznačně přislíbili pomoc. A že se tyto přisliby už realizují. Začátkem ledna se začala urychleně dokončovat projektová dokumentace větších rekonstrukčních oprav, bylo jí nutné z větší části předělat vzhledem ke změně velkoobchodních cen. Do konce září mají být všechny závady odstraněny. Nikdy to nebyl finanční problém, ale problém dodavatelů. Zdá se, že letos jsou sliby míněny vážně, že jsou to sliby seriózní.

CO SI O TOM VŠEM MYSLÍ STUDENTI?

Svůj stručný názor a požadavky za ně v podstatě vyjádřilo v dopise vedení ČSM soudruhovi Biřakovi. Jestliže jim nebudou zaručeny normální podmínky, jsou za ně ochotni i demonstrovat. Zdůrazňují, že legálně. Žádají o vymezení konkrétní viny. S odstupem času dávají památné večeri jen takovou důležitost, jakou si zasloužila, a uvědomují si, že kdyby se byli spokojili s odchodem vedoucího menzy, že by mnoha lidem příliš usnadnili současnou situaci. Vedoucí byl jen jedním z těch, kteří studenti poškozovali, a z hledání odpovědnosti, které se podobá skládání mozaiky, mají studenti dojem, že vedoucí menzy byl z těch nejméně důležitých. Podle nich se ani tak nesnažil zkrátit studenty pro své vlastní obohacení, jako se zavděčit nahore. To se ani tak netýká posledního roku, jako let předešlých. Vyprávějí se sáhodlouhé příběhy o přátelství kvestora školy, dnešního vedoucího ÚSKM, bývalého ředitele kolejí a vedoucího menzy, kteří musí držet pohromadě, i když už nechťejí.

Mluví se o stavbě soukromé chaty, při čemž měli pomáhat zaměstnanci Ústřední správy kolejí a menz. Mluví se i o vyvážení jídla v nočních hodinách z menzy v této době.

Večer před rozhovorem s kvestorem VSD jsem o tom mnoho přemýšlela a začala jsem mít pocit, jestli studenti místo vyvíjení tlaku na nápravu současněho stavu příliš nepřehánějí staré záležitosti, zbytečně nemáchají staré prádlo. Tento pocit ve mně zůstal i po celý rozhovor s kvestorem.

Zeptala jsem se ho i na to, co říká on těmto pověstem.

Odpověď: Pokud jde o přátelství, vztah se týká roku šedesát pět, šedesát šest, tedy doby, kdy samotní studenti a vůbec studentská organizace stravu v menze chválili co do množství i co do kvality. Zdá se, že to prospívalo menze a nebylo co řešit.

Pokud jde o pomoc na mé chatě, pomáhal mi i studentů a učitelé, pokud jde o rok šedesát pět, šedesát šest. Od října šedesát šest, ačkoliv se mi zaměstnanci menzy dále nabízel, odmítal jsem je. Domnívám se, že to jsou zbytečné senzací a zaplétání věcí, které nemají spolu co dělat. Je možné, kdybych nadále tolik času strávil v menze a v kolejích jako v oněch letech, o kterých se mluvilo, že by závady byly odstraňovány přímo. Ovšem 1. 8. 1967 byla ustanovena ÚSKM, která převzala základní pracovní povinnosti, které měl předtím rektorát. Z tohoto důvodu jsem neměl kompetenci dále zasahovat přímo do věcí.

S přibývajícím informacemi jsem změnila svůj názor. Věci se nezanedbávaly posledního

necelého půl roku, ale pět let, tedy i po dobu přátelství, a souhlasím se studenty, že to není zbytečné rypání do věcí minulých, že je opodstatněné podezření, že díky přátelství se přehlídlo mnoho nesplněných povinností a že i tato léta mají vliv na všechno, co vyvrcholilo v letošní zimě kritickým stavem.

Zajímalo mě, co si o těchto letech a o „studentských senzacích pověstech“ myslí člověk, který je nucen odejít, vedoucí menzy, který si nepřeje být jmenován.

Zatím jsem zaměstnancem školy. Vše jsem napsal rektorovi v dopise, o němž jsem byl požádán. Kvestor vystoupil proti mně. Neshody mezi námi jsou od března loňského roku, dnes jsme nepřátelé na život a na smrt. Jeden z nás musí odejít. Odejdu já. Řekl jsem, odejdu, ale ani vy na svých židlích sedět nebudete. S Porubcem, ředitelem ÚSKM, jsem nepřítel od začátku. Zase se nebudu vyjadřovat, ještě jsem zaměstnancem školy. Vypovídat budu až později.

Mezi studenty, kteří bydlí kolem, se říká, že viděli, jak kvestor něco večer odváží z menzy. Může na tom být něco pravdy?

Může být. Může být. Zatím nemluví. Jedno ještě. Najednou si studenti stěžují, že večere jsou studené a že jim nechutnají. Já osobně jsem nikdy neměl stížnosti.

Studenti i svazáci funkcionáři mi potvrdili, že je to možné, že nebyly stížnosti. Vedoucí menzy prý dal vždycky rád stravovacím komisím dobře najíst vřadu. Teprve poslední stravovací komise, ustanovená koncem loňského roku, se odmítla dát koupit. Podobně si prý při lahvičce kupovala studenti i ÚSKM. Pak bylo samozřejmě ze strany svazáckých orgánů velice obtížné poukazovat na nesplněné sliby.

Po odjezdu ze Žiliny jsem dostala od rektora fakultního časopisu dopis. Byly v něm jednak odpovědi mně nedostupného ředitele ÚSKM, které mu Miro Brocko za mě položil, za druhé — ale nejdříve odpovědi:

Jaký je váš názor na trojici — kvestor, ředitel ÚSKM, vedoucí menzy?

Odpovím otázkou: Považujete i vy za svého přítele každého kolegu, s kterým pracujete?

Tak proč jste se jako kolegové v poslední době rozešli?

V osobním styku jsme vždy vycházeli a vycházíme dobře, nikdy jsme neměli žádné důvěrnosti. Je však třeba počítat s tím, že na každém pracovišti vznikají zákonitě konflikty nadřazený — podržžený. To však nemá nic společného s osobním životem.

Pomáhal jste při výstavbě kvestorovy chaty?

Pomáhal jsem občas přes neděli a sobotu, ale čistě z rekreačního hlediska, dalo by se říci v rámci sousedské pomoci. Ani zaměstnanci tam v pracovním čase dělat nechodili, jediné jako přátelé na sobotu a neděli. O jiném ne- jsem informovaný.

Vyňášelo se něco z menzy?

Určité podezření tu je, ale to nejsou fakta.

Za druhé jsem se z dopisu dověděla, že na základě článku v okresním novinách Smer požádal prokurátor o podrobné prozkoumání celého stavu od vedení školy a žádá vysvětlení, jinak chce zavést vyšetřování. Ani jedno, ani druhé nebude nezajímavé.

Kde se vzalo náraz tolik iniciativy?

Myslím, že strahovské události na ní mají velký podíl. Na aktivitě studentské, funkcionářské i dalších podniků a orgánů, které jsou do věci zainteresované a mají do ní co mluvit.

31. ledna, den před mým příjezdem, opustila Žilinu tříčlenná komise pověřenectva školství a kultury Slovenské národní rady, jejíž závěry a opatření jsou v podstatě totožné s tím, co jsem se dozvěděla od kvestora školy, jenže konkrétnější.

I stávající kotelnu je schopna vytopit areál, bude-li mít kvalitní obsluhu, přesto ji pro jistotu ještě posílujeme, aby opět nedošlo k nějaké pohromě. Z vlastních finančních prostředků budeme platit kvalifikované topiče.

Expanzní nádrž, která je osm let starou projekční chybou poddimenzována (zavzdušňování), bude opravena.

Do konce srpna bude v pořádku pláštové obložení budov. Sprchy jednoho bloku byly ještě za přítomnosti komise zkušebně izolovány, aby neprotékaly, ukáže-li se tato izolace vyhovující, budou tímto způsobem okamžitě opraveny i sprchy ve zbývajících blocích.

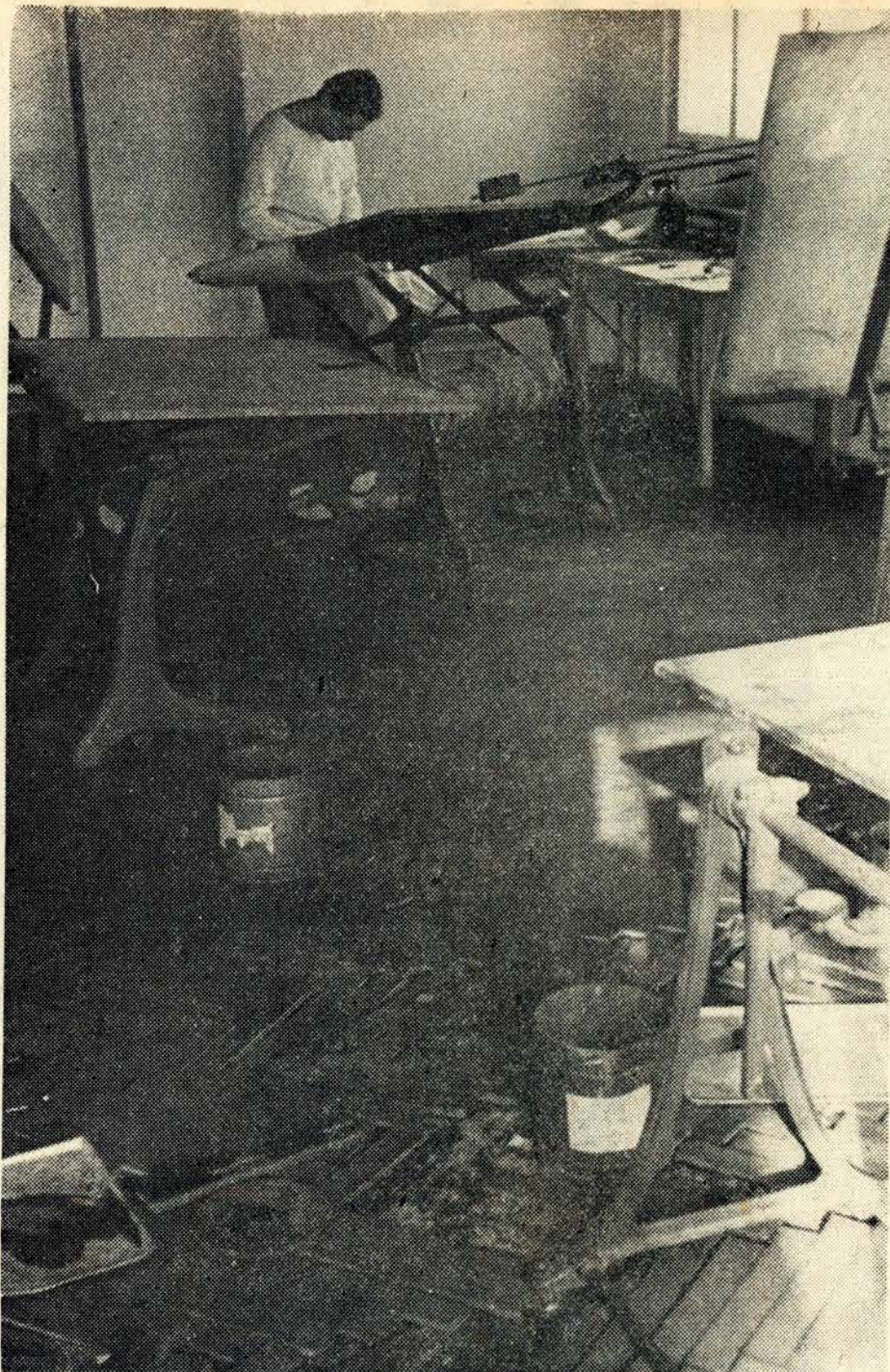
Vedení VSD mělo zabezpečit propuštění vedoucího menzy k 7. únoru a zajistit další personální změny v ÚSKM podle vlastního uvážení.

Za velkého humbuku se tedy dnes snad konečně napraví škody zaviněné pětiletou nedbalostí, anonymitou a byrokracií. Mohu říci, že eventuelní další změny v ÚSKM se týkají především ředitele správy Čestmíra Porubce. Nebyla to tedy zřejmě poslední večere pouze vedoucího menzy. Vlastně určitě ne. Na vlastní žádost odchází ze školy ekonom, který je jejím zaměstnancem teprve od zřízení ÚSKM. Řekl mi doslova, že odchází pro ten bordel, co tu je, kvůli kterému by se člověk nedostal nikam jinam než do basy. Ještě skromná poznámka. ÚSKM existuje teprve od loňského září. Teprve od této doby není ředitel Porubec povinen se někomu zpodobat. To znamená, že téměř pět let, nepočítáme-li dva roky, kdy se škola stěhovala, byl za hospodářský stav areálu odpovídný kvestor, JUDr. Ľubor Bley.

Abych nezapomněla — mnoho studentů se domnívá, že jejich snaha poukázat na všechny příčiny, které mohly vést k těmto nepořádkům, by nemusela být v souladu s vyššími zájmy. Obávají se následků. Doufám, že zbytečně.

POSLEDNÍ večeře páně

Hana Vondřichová

NA SNIMKU MIRA BROCKA JEDNA Z RÝSOVEN

student 3

SNIMEK OLDŘICH RAKOVEC

Motto: „Ked'že Prešpork mierovou konferenciou pririeknutý je republike Československej, nastáva povinnosť, zaistiť Slovákom zákonom univerzitu a podľa želania klubu slovenského podaný bol preto Drom Hodžom a predsedom slovenského výboru Národného Drom O. Srdínom v Národnom zhromaždení návrh, aby v Bratislave zriadená bola československá štátna univerzita.“

Návrh výboru školského 10. júna 1919

Pred päťdesiatimi rokmi, ani nie rok po vzniku republiky, prijalo Národné zhromaždenie jednomyslelné (čo vtedy nebolo tak samozrejmé) návrh na uzákonenie tretej štátnej univerzity v Československu. Prešpork „pririekol“ víťazné mocnosti republiky, ktorá priniesla Slovákom univerzitu. Skôr ako sa aspoň v hrubých rysoch pokúsim načrtnúť už temer päťdesiatročný vývin vysokoškolského života v Bratislave, treba pripomenúť, že úsilie založiť vysoké školy na Slovensku je staršieho dáta. Už v „Žiadostiach slovenského národa 1861“ sa ozývajú hlasy po národnej univerzite. Nemožno samozrejme, v tejto krátkej úvahu vysvetľovať všetky príčiny národnej a kultúrnej zaostalosti Slovákov. Tie sú koniec-koncov všeobecne známe.

VOŇA AZIE

Zalistujme si však aspoň v ročenkách Univerzity Komenského, kde je zachytená atmosféra Bratislavy v čase, keď Univerzita Komenského vznikala. Jej prvý rektor, prof. dr. Kristián Hynek spomína: „Svolal som poradu kolegů na děkanství Karlovy university, kde nám profesor Vlček sdělil ono málo, co věděl, a rozhodli jsme se že pojedeme do Bratislavy se počívat, abychom na místě shledali, je-li možno za daných podmínek a okolností a asi do jaké míry zahájit v Bratislavě provoz university. Tak nás vyjelo v květnu 1919 na večer sedm kolegů do Bratislavy: Müller,

Brádlík, Kalický, Trýb, Spilla, Mysliveček a já. Časně ráno jsme dojezdili do Bratislavy a vydali se na pouť pěšky probouzejícím se městem do ministerstva. Dojem, jenž na nás město udělalo, byl nevalný. Sešli jsme z hlavní třídy a dostali jsme se na Náměstí svobody — tehdy Eszterházyho — náves s cirkusem v rohu. Cirkus Kludský byl první známý, který nás uvítal. Kolega Müller se zastavil, podíval se na mne a řekl: „A do té vesnice máme jít?“ Skutečně vášný náš vstup rebyl. Neslyšeli jsme skoro slovenského slova, cítil duch se nám vtíral až příliš nápadně. Já, který jsem dříve nebyl dale na Východě než v Lubavčicích, cítil jsem vůni Asie, ale neřikal jsem nic. Byl jsem jaksi vůdcem výpravy a snažil jsem se udržet náladu. V kavárně Carlton jsme se umyli, nasnídali a šli za dr. Hálkem, kterého jsme někteří z dřívějších znali. V jeho pracovně stála u okna strojní puška, namířená na most, tehdy z polovice obsazený bolševiky — a vedle ní bednička s municí. Bylo to zvláštní prostředí, málo vhodné k rozprávám o tak vážném kulturním problému, jako jest zřízení university.“

„Bratři Slováci“ dostali svou národní univerzitu a mnohí obetaví českí profesori přicházeli, aby pomohli „jednotnému“ československému národu, čeho nejdaleji potlačit hranice, spoza kterých sa šířila voňa Azie. Prišli z lásky k vede a mladéj republike, aby vykonali svoju občiansku povinnosť, i keď sa „povrávalo“, že na Slovensku sa vedecké hodnosti ľahšie získavali a bola tu i príležitosť k platu. Podstatné však bolo nadšenie slovenských (i českých) vzdelancov a politikov pri zrode univerzity.

Minister Vavro Srobar pri otvorení univerzity a zahájení prvých prednášok v novembri 1919 povedal: „Myslím, že tento je jedným z najsvetlejších, ktoré zasvietili nad Slovenskom. Naš ľud, do ktorého kaž-

dy kopal, ktorý každý odmietal v svojom stánku umenia a vedy, ten národ pride teraz k takej cti, že sa bude môcť honosiť svojou vlastnou vysokou školou. Budme teda hodní toho a dbajme, aby dejiny spravodlivosti, ktoré nám dali na šesť osudy do našich vlastných rúk, nás neodsúdili.“ Skôr ako sa národ v idilickej jednote a víťaznom opojení začal „honosiť svojou vlastnou vysokou školou“, celospoločenský pohyb — sociálne, triedne a národnostné konflikty, zachvátil i akademický život. „Mladší brat“, namiesto toho, aby bol vďačný za to, že dostal od republiky do tých čias netušené záruky a možnosti k rozvoju národného života, začína byť nespokojný. Mladá slovenská inteligencia, ktorá by nevyrástla nebyť morálnej, intelektuálnej a nakoniec i materiálnej pomoci zo strany Čechov, je nespokojná so štátoprávnym usporiadaním republiky. Namiesto toho, aby rozum používali ako prostriedok k dosiahnutiu „ideálu mravnosti“, zapájajú sa do rôznych ideových a politických hnutí.

NEMECKO-MAĎARSKÉ KOMUNISTICKÉ NEBEZPEČENSTVO

Nadarmo rektor univerzity, prof. dr. Augustín Rath, pri založení Svazu slovenského študentstva 12. 11. 1922 volá po heroizme drobnej práce, vytváraj a tichej. „Rozumejme si, ja tu nerobím propagandu žiadnej strane... Ale keď stojím tvárou v tvár so slovenskou mládežou a hľadím s bážňou na garanciu budúcnosti svojho národa — a keď vidím v pozadí vystupovať čiernu hrozivú chmúru nemecko-maďarského komunistickeho spojenectva a nebezpečia, tak je mojou povinnosťou upozorniť na ten Růbikon, ktorý ona nikdy nesmie prekročiť, a to je národná česť. Nech politikovia robia svoju politiku, ale mládež sa nesmie kompromitovať.“

Doba pokročila, nastáva triedenie duchov. Akokoľvek si študentské spolky a časopisy dávajú do svojich stanov v pr-

vom rade požiadavku apolitickosti a stavovskej príslušnosti, orientujú sa na rôzne politické strany a ideové prúdy.

Prvá — už v roku 1919 — sa oddelila katolícko-konzervatívna časť študentov spolu s časopisom Vatra. Svaz slovenských študentov v roku 1922 si dal do programu: „... domáhať sa zlepšenia sociálnej otázky slovenského študentstva, zastúpenia jeho na rozhodujúcich miestach a uplatňovať slovenské požiadavky pri získavaní podpory; urýchliť úplnú výstavbu Komenského Univerzity v Bratislave a zriadenie všetkých fakúlt; dožadovať sa reformy strednej školy a zriadenia telocviční a ihrísk pri školách, vydávanie a zabezpečenie časopisu Mladé Slovensko a koordináciu a hájenie slovenských záujmov pri všetkých podnikoch Ústredného Svazu čs. študentstva v Prahe.“

Ani nie o tri roky neskôr, časopis Mladé Slovensko prestal vychádzať. Predseda SSŠ ho zastavil v lete roku 1925, pretože: „... odchovanci ideí marxizmu sa s vervou vrhajú na Mladé Slovensko, ktoré prežilo tu jednu zo svojich najťažších kríz a vyšlo z nej mravne otrasené a hmotne poškodené. Nepomáhali ani časté presuny v osobách redaktorov, neosvedčili sa rozličné zostavované redakčné rady.“

Pri inštaláciach rektorov v Auditoriu Maximum prednášali svoje reči zástupcovia Svazu slovenského študentstva. Ústredia katolíckeho študentstva, členovia Spolku akademikov-židov „Achduth“ Wintersteina, pripájala sa Akademická Ymka, Spolok čs. filozofov Ľudevít Štúr. Vznikajú fakultné spolky Právnik a Medik. V tridsiatych rokoch ľudáci založili Klub Hlinkových akademikov a svoj časopis Nástup zaplnili klerikálnou, autonomistickou a neskôr i fašizujúcou ideológiou. Vláda na agrárna strana si údajne kupovala členov do Združenia agrárnych akademikov za stravné lístky.

Komunisti a ľavicovo orientovaní študenti sa združovali

v Spolku socialistických akademikov, a tak povediac na kolene, za vlastné peniaze vydávajú časopis Šíp.

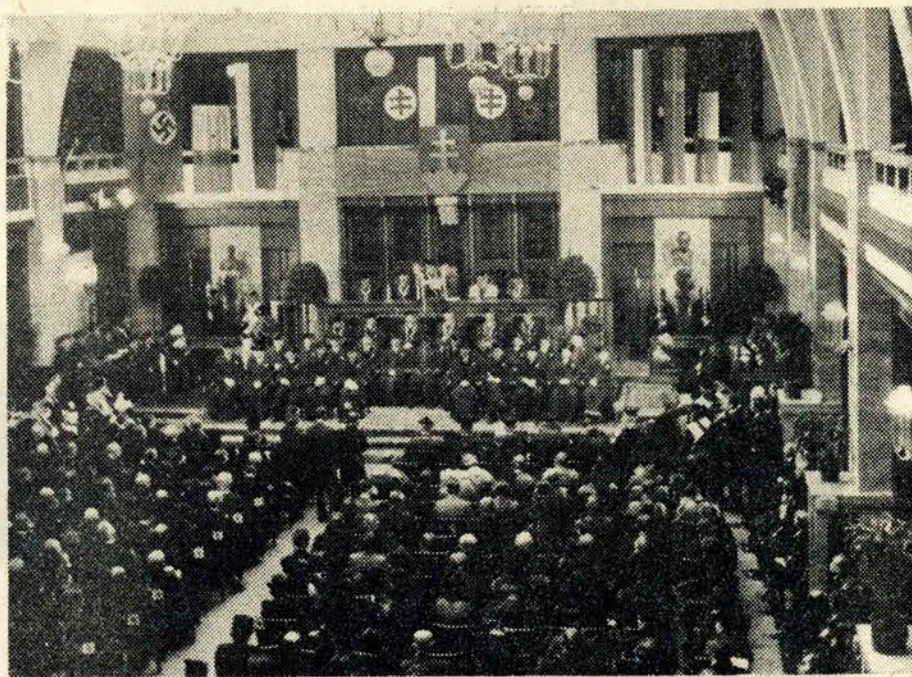
UNIVERZITNÉ MESTEČKO

Zatiaľ čo politický život vysokoškolákov je odrazom vtedajších a predzvesťou neskorších politických udalostí, vzdelanost národa — tak prepotrebná mladá inteligencia, rastie len veľmi pomaly. V prvom študijnom roku 1919 začali prednášky iba na jednej fakulte — lekárskej. Z prvých 144 medikov bola viac ako polovica inej národnosti, ako „československej“. Až v roku 1922 sa začali prednášky na právnickej a filozofickej fakulte. Univerzita mala spolu 576 poslucháčov na troch fakultách, hoci podľa zákona sa mala otvoriť i štvrtá (prírodovedecká). Zákon počas trvania republiky nenadobudol platnosť. O národnostnom zložení poslucháčov národnej univerzity najlepšie hovorí fakt, že ešte v školskom roku 1934/35, počet slovenských a českých vysokoškolákov nepresahoval 69 percent. Veľkú časť tvorili študenti z českých úradníckych rodín, ktoré vtedy pôsobili na Slovensku. Materiálne vybavenie školy bolo úbohé. Už vtedy sa ozývali hlasy po univerzitnom mestečku, ktoré malo stať na brehu Dunaja. Bývalý vysokoškolský internát Lafranconi (teraz Voj. škola J. Žižku) bol jeho prvou budovou. Sociálne postavenie študentov. — iba 16 percent dostávalo štípendum —, nedostatok internátov, učební a laboratórií iba dokresľujú vtedajšie pomery. I napriek tomu sa podarilo českým i slovenským vedeckým pracovníkom kľásť základy vzdelanosti a kultúry národa a vychovať jadro slovenskej inteligencie, ktorá už nebola iba národnou, ale mala vyvinutú citlivosť štátnosť a spoločitlivosť v Československej republike.

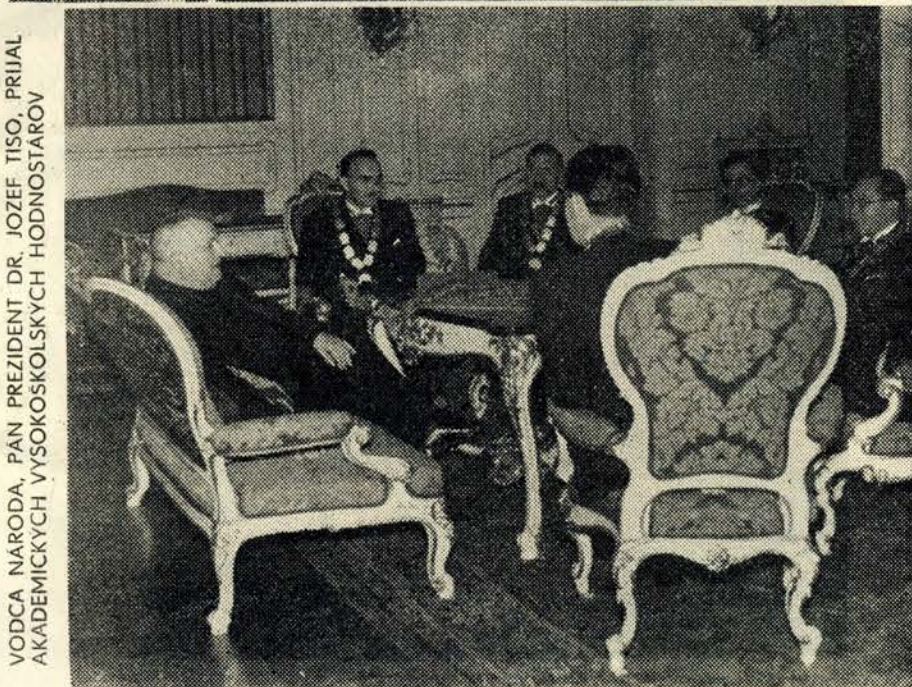
FARSKÁ REPUBLIKA

Rozpad dvadsať rokov budovaného Versaillského mieru — zánik republiky. V aule (ten-

bratislavské

„SLAVNOSTNÉ“ VYDROBENÁ AULA SLOVENSKEJ UNIVERZITY

VODCA NÁRODA, PAN PREZIDENT DR. JOZEF TISO, PRIJAL AKADEMICKÝCH VYSOKOSKOLSKÝCH HODNOSTAROV

1968
1918

student 4

slovenských vysokoškolákov a svoje rokovanie uzavreli rezolúciou: „Dnes na spoločnej schôdzke manifestujeme a jednotne osvedčujeme sa za spoločné ciele slovenského boja: Za slobodný slovenský život, novú Československú republiku, ľudovo-demokratické, sociálne spravodlivé zriadenie, za bratstvo všetkých slovanských národov, za verné priateľstvo so Sovietskym zväzom a za spoluprácu so všetkými spojencami.“

Svoje názory a program rozviedla však ešte podrobnejšie. „... Zúčtujeme so všetkými zradcami z našich radov. ... Odsudzujeme všetkých tých kolegov, ktorí zostali verní fašizmu. ... Na našej Univerzite a Technike nemajú miesta politické kreatúry, ktoré dostali kreslá vysokoškolských profesorov ako odmenu za zradu na národe.“ Nezabúdajú však ani na svojich kolegov žijúcich v protektoráte: „S obdivom spomíname na českých kolegov, ktorí prví v tejto vojne, už v roku 1939, krvou zaplatili svoju lásku k slobode.“

Ich prehlásenie končí výzvou: Zdar oslobodzovaciemu boju Sloveska! Nech žije bratstvo Slovanových národov! Nech žije SSSR a jeho veľký maršál Stalin! Nech žijú všetky spojené národy! Sláva prezidentovi dr. E. Benešovi! Sláva Československej republike! Smrť nemeckým okupantom!

ktorý je charakteristický pre vtedajšie ovzdušie na vysokých školách. „Skúsenosti z Trate Mládeže, kde sme stávaním záväzkov porážali staré normy, chceme využiť i na fakulte a pokračovať v úderníckom hnutí aj v našom štúdiu. My členovia prvého kolektívu ČSM sa zaväzujeme: 1. Všetci urobiť do 20. decembra skúšku z fyziky chémie, matematiky a vedeckého socializmu 2. Do konca semestra odpracujeme 300 úko-

ā pripomienkach Ministerstva školstva s návrhom konkrétnych opatrení.

My formulujeme svoje požiadavky súhlasne s požiadavkami súdruhov z pražskej fakulty takto:

1. Zvolať v najbližšej dobe zasadania ÚV ČSM a SÚV ČSM, ktoré by vyvodili závery k práci ČSM, zvlášť na vysokých školách v duchu XX. sjazdu.

2. Žiadame, aby ÚV ČSM a SÚV sa bližšie zoznámili s problémami vysokých škôl a mládeže vôbec, aby v budúcnosti nerobili závažné opatrenia bez predošlého prediskutovania príslušných otázok v organizáciách, ktorých sa tieto problémy dotýkajú.

3. Zahájiť otvorenú diskusiu v základných organizáciách o práci ČSM a závery uverejniť v Smene a Mladej fronte.

5. Zaisťiť, aby členovia ÚV ČSM chodili do základných organizácií a zaoberali sa ich problémami.

zoberieme čísla a porovnáme ich s počiatkami. Sú naozaj ohromujúce. Dnes na piatich vysokých školách, ktoré majú dovedna devätnásť fakúlt, študuje viac ako 19 000 vysokoškolákov. V republike máme 18 757 vysokoškolských učiteľov, z toho na Slovensku 6146. Z nich temer dve tretiny pôsobi v Bratislave. Bratislava už od roku 1952, kedy boli založené prvé mimobratislavské vysoké školy nie je jediným vysokoškolským centrom na Slovensku. Približne polovica vysokoškolákov má štípedium. Viac ako desať tisíc vysokoškolákov býva v internátoch, pričom bratislavskí vysokoškoláci majú najväčší nedostatok internátov, spomedzi všetkých vysokoškolských centier.

Aj v tomto roku dvetisíc oprávnených žiadateľov nedostalo v internáte ubytovanie. V Bratislave stoja nové budovy SVŠT. Pôsobí v nej nová, celostátna Farmaceutická fakulta. Po štyridsiatich rokoch sa

úspechmi, pohybuje sa skôr v rovne sociálnych výhod (študentské pôžičky, internátny poriadok) ako v oblastiach so širšou spoločenskou pôsobnosťou.

To sú však už problémy nie iba bratislavského vysokoškolského centra. Hádame čas na ne, da podobnú odpoveď ako pred desiatimi rokmi.

MICHAEL HORSKÝ

Keď študenti boli politickou silou (beseda s býv. red. Šípou)

Na jeseň v roku 1934 začal vychádzať komunistický vysokoškolský časopis Šíp, orgán Svazu socialistických akademikov. Počas svojho dva a pol ročného pôsobenia sa časopis a jeho tvorcovia zúčastňujú na ideových zápasoch, v ktorých sa mladá republika na prahu druhej svetovej vojny zmieta. Vedúce osobnosti Šípu — Gustáv Husák, Eugen Löbl a ďalší, sa v čase porušenia socialistickej zákonosti dostali do konfliktu s mocou. V dnešnej besede odpovedajú dvaja členovia bývalého redakčného kruhu Šípu: EUGEN LÖBL a EDO FRIS. Okrem nich v Šípe účinkovali aj I. Pál, M. Považan, D. Mittelman — Dedinský, M. E. Sýkora a ďalší.

Rozhovor s E. Frisom

O.: Dnes sa mladým intelektuálom často vyčíta, že nemajú vlastnú koncepciu premeny spoločnosti. Mal Šíp svoj osobitný program, alebo ho iba prebral od staršej generácie komunistov?

do psychózy mladých ľudí, ktorí to s komunizmom mysleli strašne vážne, i keď — pravda — jeho tieň nevideli, snáď nato ani duševne neboli schopní opozícia, ale boli to iba jednotlivci, a tak trochu cez literatúru resp. kritiku socrealizmu skupina surrealistov. Nie, my sme ich považovali za komunistov, no vidíte — aspoň záblesk tolerancie.

O.: Bolo by to bývalo možné bez takzv. buržoáznej demokracie, na ktorú ste vtedy tak nadávali?

O.: Áno, to máte pravdu. Bez takejto „buržoáznej prežitku“ ako je akademická sloboda, sa na to nedalo ani pomyslieť. Zhromaždenia SSS, to boli akési mikroparlamenty a boli pravdaže, politickou školou.

O.: Aký bol vzťah Šípu na príklad k spolku soc.-dem. akademikov?

E. F.: Vtedy to bol vzťah spolupráce. Nevieť však, či neskôr neprišlo miesto ideového zjednotenia k ich pohlietniu. Soc. demokrati napriek dlhšej a bohatej tradícii vlastne stratili svoju tvár. Zdá sa, že dnes už neprinášajú v našom ideovom zápase nič špecifického. Po dlhých rokoch obáv, že nie sú dosť „oddaní“, ich myslenie zostalo poznačené akýmisi obranným reflexom.

O.: Kto bol váš vydavateľ a prečo ste zanikli?

E. F.: V tom čase boli o niečo odlišnejšie pomery okolo vydávania novín a časopisov, ako dnes. Za nás podstúpila vydavateľská riziko poslucháča práv Mária Ferbstejnová, dnes so starohebrejským menom Miriam. Hoci patrila „iba“ medzi tých, o ktorých sa vravelo, že aktívne sympatizujú s komunistami, veľmi nám pomáhala. Šíp zanikol na základe výmeru prokuratúry v Prešove (tam nás tlačili). Odvodnenie? Ale áno, pamätám sa. Úradne bol Šíp povolený ako nepolitický časopis, prokuratúra však zistila, že je politický. A to bol koniec Šípu. Ale „šipistická“ generácia vtedy už pevne zakotvila v Dave.

O.: Keby ste dnes mali znovu možnosť redigovať vysokoškolský časopis, čím by ste sa najviac zaoberali?

E. F.: Vlastne napriek všetkému, začínal by som znova ako za čias Šípu, ibaže... a tých „ibaže“ je niekoľko. Čiže náročnejšie a kritičejšie — pribojnejšie a pritom tolerantnejšie.

(Dokončení na str. 9)

SIDLO REKTORA UK SAFARIKOVO NÁM. 22

PRI 40. VÝROČÍ ZALOŽENIA UNIVERZITY, VTERAJŠÍ POVERENÍK ŠKOLSTVA A KULTÚRY VASIL BILAK, ODEVZDAVA AKADEMICKÝM FUNKCIONÁROM NOVE INSIGNIE UK.

PREMENY

S týmito heslami odchádzali do hôr. Bojovali za novú republiku, proti ilúzii samostatnosti, za vysoké školy zbavené tmárstva, za to, aby mohli žiť a pracovať v demokratickej republike.

„DEMOKRATIZÁCIA“

Po vojne, viac ako kedykoľvek predtým, je vysokoškolský život odrazom vtedajších spoločenských premien. Rekonštrukcia vojnovou zrušovaného hospodárstva si vyžaduje čoraz viac mladých rúk. Prichádzajú stavby mládeže, učovanie s fašistami. V roku 1949 vznikajú ďalšie dve nové vysoké školy. Vysoká škola múzických umení a Vysoká škola výtvarná. Počet vysokoškolákov začiatkom roku 1950 vzrástol na desať tisíc. Kvantita však neznamená kvalitu. Mýtus kolektívnej viery, ktorý zachvátil po februári republiku sa dostáva aj na pole vedy. Medzi prvé príznaky neskorších spoločenských deformácií patrí likvidovanie samostatnej vysokoškolskej organizácie, zánik vysokoškolského časopisu Borba (v roku 1950). Pôvodné očistenie vysokých škôl od fašizmu takzv. demokratizáciou prerástlo v študentokraticiu. Stovky vysokoškolákov musia opustiť vysokú školu. Vytvárajú sa študentské výbory, samozrejme na pokyn „vyšších miest“, ktoré s definitívnou platnosťou rozhodujú nielen o osude svojich kolegov, ale aj o univerzitných učiteľov. Vyčíta sa im medzi iným napríklad to, že pri zkouškách nemajú po ruce kádrové materiály zkoušeného. Mnohí učitelia strácajú svoju vedeckú tvár. V aule pred celou akademickou obcou prednášajú vlastnú sebakritiku, vernejšie sa „vysporadúvajú“ so svojou predchádzajúcou vedeckou prácou a vzdávajú sa jej. Kritický prístup k spoločenským problémom, ktorý je vede vlastný bol nahradený entuziazmom. Vysokoškolský časopis Borba vo svojom predposlednom čísle uverejňuje článok pod názvom Bacilkovci prví — Kto ďalší?

lovných hodín. 3. Každý člen kolektívu získa do začiatku mája 1950 aspoň dvoch členov ČSM. 4. Vránci schôdzok kolektívu preštudujeme základné diela marxizmu-leninizmu. Dialektický a historický materializmus, ktorý budeme dôsledne aplikovať na našu prácu.“ Ďalší krúžok sa zaviazal, že: „Preštudujeme a prediskutujeme Pätročný plán v sektore priemyslu, spolu s Dialektickým a historickým materializmom.“ Tieto riadky nech sa nám dnes zdajú akékoľvek, sú príznačné pre vtedajšie myslenie vysokoškolákov. Ich „naivita“ je príznačná pre celú spoločenskú štruktúru.

Napriek tomuto spôsobu myslenia sa vysokoškoláci v roku 1956 aktívne zapájajú do obrodného spoločenského úsilia.

„KARNEVAL“ 1956

Známe Bratislavské študentské udalosti z roku 1956 v tom čase rozbúrili hladinu idyllickej jednoty mládeže a boli svojou reakciou na vtedajšie pomery. Až dodnes niet o nich objektívnych správ, nik presne nevie koľko škôl bolo vylúčených z vysokých škôl a čo je hlavné, prečo? Kto zodpovedal za vtedajšie kádrenie? Zápisnice z archívu sa postrádajú, osudy jednotlivcov, ktorí boli v tom čase postihnutí po desiatich rokoch, po toľkých „odhaleniach“, dnes už nikoho nevzrušujú. Ak už nemožno v tejto úvahe vykresliť všetky podrobnosti vtedajšieho vystúpenia vysokoškolákov a zodvodiť nezmýslennosť neskorších represálií, nahliadnime aspoň do rezolúcie zo zhromaždenia obyvateľov internátu Mladá Garda, ktorú Smena pod nátlakom vysokoškolákov uverejnila 17. mája 1956. Hneď v úvode sa prejavuje solidarita Pražských a Bratislavských vysokoškolákov: „Pražská rezolúcia rieši najpálčivejšie problémy súčasnej situácie na vysokých školách a naše požiadavky zahrňuje v dvanástich bodoch

7. Previesť dôraznú, konkrétnu a verejnú sebakritiku zhora a brať dôrazne do úvahy kritické pripomienky základných organizácií.

9. Prevádzka verejnú kádrovú politiku.

Týchto šiest bodov je najodvážnejšie formulovaných spomedzi dvanástich. Iba pri ich zrovnaní s dnešnými požiadavkami vysokoškolákov možno plne pochopiť tragikomickosť vtedajších kádrovaciek a represálií.

Vysokoškoláci sa v rezolúcii obrátili aj na Ministerstvo školstva. Medzi iným žiadajú: zaviesť nepovinné prednášky, obmedziť počet hodín na najmenšie minimum, predĺžiť skúšobné obdobie, zrušiť poplatky za opravné termíny, zrušenie urýchleného dvojročného štúdia strojného inžinierstva, organizovaného Ministerstvom školstva pre svojich zamestnancov, atď. Temer všetky ich vtedajšie požiadavky sú už dnes bezpredmetné. Ich návrhy, ktoré v tom čase boli nebezpečné, sú už dnes samozrejmosťou a požiadavky vysokoškolákov idú ďalej. Iba predposledný bod rezolúcie dosiaľ platí. „Stavíme sa proti akémukoľvek nezákonnému vyvodzovaniu dôsledkov proti študentom, ktorí s touto rezolúciou súhlasia a otvorene kritizujú nedostatky uvedené v pražskej rezolúcii. Myslíme tým aj autorov pražskej rezolúcie.“ Až do dnešných čias sa o vtedajšom protištudentskom vyvodzovaní dôsledkov mlčí.

METAMORFÓZY

Akakoľvek analýza dnešného života bratislavských vysokoškolákov poskytne iba zjednodušený obraz skutočnosti. Ak

v Mlynskej Doline bude základ univerzitného mestiečka.

Nemožno však zabúdať, že počet budov, percentá a čísla, dávajú v porovnaní s minulosťou, keď národ nevládli nija, ke vysoké školy iba relatívny obraz o prograse. Až v posledných rokoch sa napr. začína kvalita presadzovať voči kvantite. To sú však už problémy nielen bratislavské.

SLOBODNEJŠIA GENERÁCIA

Pred tridsiatimi rokmi Karel Čapek odpovedal na otázku „Čo si myslí o vysokoškolských?“ „Mladí ľudia vyrastajú vo voľnejších politických pomeroch, by mali byť viac politicky informovaní. Študentské spolky by mali slúžiť tomu, aby rozšírili politický rozhľad a dvtip mladých ľudí. Už tým, že by sa nikdy neuzavreli do krabičky politických strán. Že by sa nechali informovať od vedcov iných politických strán a národov. Od študentských spolkov by som očakával slobodnejšiu generáciu.“

V roku 1963 vznikol v Bratislave VOV ČSM. Vtedy mala organizácia viac ako 16 000 členov. Dnes má okolo 10 000. Vysokoškoláci sa každoročne stretávajú na svojej konferencii. Toho roku prvýkrát od založenia VOV žiadna nebola. Študenti po rokoch volania dostali svoj klub. Temer niet mesiaca, v ktorom by mal pravidelnú prevádzku. Minulý rok zanikli dva vysokoškolské časopisy: Naša Univerzita a Technika a už tri mesiace nevychádza Echo bratislavských vps. Ani jedno vysokoškolské zhromaždenie sa nevyšlo proti tomu. Ak sa vysokoškolská politika môže pochváliť určitými

JAK SE DÁŘILO VYSOKOŠKOLSKÉMU VÝBORU KSČ V OBDOBÍ KOLEM ÚNORA ZISKÁVAT NA POZICE STRANY MASY STUDENTŮ?

Jiří Pelikán: Hlavní otázkou tehdy bylo, a myslím, že i dnes je, správnost politiky. Zdůrazňuji to proto, že někteří lidé v dí hlavní problém v otázkách metod práce. Rozhodující ovšem je, jestli se vystupuje s politikou, která je studentům a studentské veřejnosti srozumitelná, kterou jsou ochotni vzít za svou, pochopit ji a aktivně pro ni vystupovat. Myslím, že naše generace měla výhodu v tom, že politika komunistické strany byla politikou, již velká část studentů a inteligence chápala jako politiku progresivní. Tenkrát byla na vysokých školách pokrokových studentů menšina.

Ale právě ta aktivní a elitní část považovala politiku strany za svou. Každý komunistický student považoval za svou povinnost, aniž by ho k tomu někdo vedl, jít na schůzi národních socialistů nebo lidovců polemizovat a agitovat tam pro politiku KSČ. Tato menšina mohla pro svou aktivitu určovat tón studentskému hnutí. A měla velký vliv i na veřejnost. Tehdy nešlo jenom o otázky politické. Šlo i o otázky praktické. Kdo zastával studentské zájmy v problémech zkoušek, reformy vysokoškolského studia, demokratizace studia? Komunisté, kteří pracovali ve fakultních spolecích nebo v redakci časopisu vysokoškolského studentstva, byli příkladem obětavých funkcionářů, kteří se nebáli ztrácet čas pro řešení otázek mezní, koleji, stipendií atd., ve spolupráci s ostatními pokrokovými studenty. Politická práce se spojovala s aktivní prací pro zájmy studentů a ti to dokázali ocenit. To byla obrovská výhoda komunistických studentů. Protože, když studenti tehdy vstoupili do politického života, ať už za okupace nebo po okupaci, měli jakousi politickou zkušenost, emocionální nebo i vědomou; věděli, že tuto republiku osvobodil Sovětský svaz, že vznikla z boje proti hitlerovskému fašismu. A tento základní postoj nebyl nějakým akademickým pojmem, jako je asi pro většinu studentstva dnes. Tehdy velká část studentů si svůj názor utvořila na základě vlastní politické zkušenosti, ať již za okupace, kde mnozí prošli odbojem, či v boji s reakcí před únorem.

JAKÉ BYLO V ÚNORU POLITICKÉ ROZVRSTVENÍ NEBO DIFERENCIACE STUDENTŮ? V JAKÝCH PODMÍNKÁCH JSTE MUSELI JAKO VYSOKOŠKOLSKÝ VÝBOR PRACOVAT?

Jiří Pelikán: Většina studentů podle mého názoru byla tehdy indiferentní. Na právnické fakultě bylo třeba 5000 posluchačů a ve spolku jich bylo zapsáno asi 1000. Jen pětina lidí se zúčastňovala těch různých schůzí. Mezi aktivními účastníky byli jednak komunisté, jednak národní socialisté a lidovci. Komunisté měli na většině fakult menšinu, kromě fakulty filosofické, politické, Akademie múzických a také výtvarných umění.

Přesto byli komunisté jádrem studentského hnutí. Když pak došlo v únorových dnech k vystoupení části národně-socialistických studentů a lidovců proti Gottwaldově vládě, nebylo třeba proti nim použít zásahu SNB. Proto jako starý funkcionář té doby jsem bolestně cítil události na Strahově, kde k použití SNB došlo. Tenkrát existovala diferenciace uvnitř studentstva. Uskutečnila-li se nějaká demonstrace, kterou my jsme považovali za nesprávnou, studenti vystoupili sami anebo došlo ke srážce mezi nimi. Ať už mluvím o strahovské demonstraci nebo o majálesu, myslím, že všechny administrativní zásahy proti studentům nebo pokusy posílat proti nim Bezpečnost, jsou škodlivé. Je ovšem žádoucí, aby diferenciace probíhala uvnitř studentského hnutí, aby tam se sváděly zápas o myšlenkovou orientaci a aby sami studenti vystupovali proti nesprávným názorům.

Není dost dobře možné, aby všichni studenti byli pro socialismus, a všichni měli stejný názor. Ať se mezi sebou porvou a dojde ke konfliktu, jako to bylo v dobách předúnorových a únorových, kdy se vše řešilo bez zásahu jakýchkoli vyšších orgánů. V Únoru velká část studentů nebyla pro Gottwaldovu vládu. Později pochopili, že nejde o potlačení osobnosti, ale že jde o uskutečnění takových zásad, jako je demokratizace vysokého školství. Chtěli bych říci, že tenkrát, i když jsme se dopouštěli určitých sektářských výstřelků vůči kolegům, kteří byli proti nám, tak ten proces ozdravení na fakultách byl v podstatě správný a vhodný a jako takový jej velká část studentů pochopila a podílela se na něm spolu s komunisty.

JAKÁ TO BYLA DOBA, TENKRÁT PŘED DVACETI LETY, KDYŽ JI HODNOTÍTE TEĎ, S ODSUPEM ČASU?

Gabriel Laub: Tenkrát to bylo všechno jasné, v tom byla tato doba ohromná, protože my jsme jasně věděli, že svět patří nám, my jsme jasně věděli, že máme pravdu, my jsme jasně věděli, že chceme dělat. Materiální starosti nás nesoužily, protože jsme neměli žádné materiální požadavky. Já když jsem dostal první obolus, tak jsem se hrozně divil, že co mě vlastně platí, když tady dělám stranickou práci.

My jsme si tenkrát nic nemysleli. My jsme to všechno věděli. Věděli jsme, že vybudujeme socialismus i komunismus, že budeme tím, čím budeme chtít být. O podrobnosti nám vůbec nešlo. My jsme uvažovali globálně, ve smyslu celosvětově až kosmicky. Takové podrobnosti, jako peníze, byt, to nás vůbec nezajímalo.

Nepočítali jsme s tím, že století v historii nic není. Kdyby nám tenkrát někdo tvrdil, že za dvacet let ještě komunismus nebude, a to v té nejutopističtější formě, v jaké jsme si ho dovedli představit, včetně světové revoluce, tak by od nás dostal přes hubu. Byli jsme tenkrát v myšlení velice naivní

beseda

O ÚNORU S TĚMI CO SVĚT

Sešlo se jich ve Vysokoškolském klubu v Praze kolem čtyřiceti. Někteří se neviděli patnáct let, jiní se potkávají téměř denně.

Spojuje je minulost. Před dvaceti lety, v údobí února, před ním, i po něm, pracovali ve studentském hnutí.

Hovořili jsme s některými z nich proto, aby nám řekli, jak to tenkrát bylo a jací byli oni. Hovořili jsme s nimi i proto, abychom věděli, jací jsou dnes.

DVOJSTRANU
PŘIPRAVIL
PEIR FELDSTEIN

Jiří Pelikán — předseda VV KSČ — Ústřední ředitel Československé televize,
Jiřina Trojanová — šéfredaktorka studentského časopisu Předvoj — redaktorka časopisu Československý voják,
Gabriel Laub — redaktor Předvoje — novinář a spisovatel, doc. dr. Ivan Horvát — redaktor Předvoje — docent psychiatrické kliniky,
Luděk Holubec — místopředseda, později tajemník VV KSČ — ředitel zahraničního odboru ministerstva školství,
Klement Lukeš — člen VV KSČ — ředitel knihovny pro nevidomé,
Zdeněk Mahler — redaktor Předvoje — spisovatel,
Jan Brychta — výtvarný redaktor Předvoje — svobodný výtvarník,
Zdeněk Mlčoch — výtvarný redaktor Předvoje — výtvarný redaktor SNDK,
Jiří Stano — redaktor Předvoje — redaktor Rudého práva
Alena Urbanová — redaktorka Předvoje — redaktorka Divadelních novin,
Karel Holý, — redaktor Předvoje — vědecký pracovník Ústavu marxismu-leninismu pro vysoké školy.

JIRINA TROJANOVÁ

JIRÍ PELIKÁN, ZD. MLČOCH, JAN BRYCHTA, M. ZDIMAL, ZDENĚK MAHLER

a přímočaří. I když proti různým jiným lidem jsme to mysleli upřímně, nezištně a k obecní nám jsme dospívali vlastním rozumem.

Čeho si nejvíce lze cenit, podle mně, u tehdejších komunistických studentů, to byl charakter. Při veškeré naivitě jsme nikomu neublížili, i když jsme toho byli schopni.

Jiří Stano: Myslím, že naše studentská generace, která byla ještě zvyklá žít volnějším životem, ale právě proto se snad ke svému studiu i politické práci chovala odpovědně, prošla tou kritickou dobou dobře a čestně a nemusí se za své činy stydět.

Klement Lukeš: Byla to doba, kdy všem povětšinou komunisty (kariéristy, „přifařence a taktizéry“ na mysl nemám) jako by lomcovala touha udělat něco velice prospěšného pro ty druhé, pro celou zemi, pro svět. Byla to doba, kdy komunisté nejen věřili, ale i chtěli převrátit svět k tomu nejlepšímu, o čem kdy lidé snili. Není tedy pravda, jsou-li komunisté podezříváni z toho, že jim šlo jen o uchvácení politické moci, aby mohli jen poroučět.

My jsme si tenkrát vůbec neuvědomovali, a to opakují, že jsme si to skutečně neuvědomovali (to je samozřejmě hřích jiný, ne, není to hřích z nepoctivosti, ale nevědomosti a omezenosti v poznávání), neuvědomovali jsme si, že celé toto hnutí se svou ideologií a politickou praxí taký nemusí být správné a může mít vážné závady. Proto jsme se hrnuli do toho, abychom v agitaci přesvědčovali stůj co stůj. Dále jsme se přímo hrnuli do opatření, která měla zabezpečit tu moc, která spasí náš svět, a zabezpečí různá takzvaná třídní opatření, mocenské pozice komunismu, mocenské pozice vítězství února. Tak jsme velice horlivě prováděli prověrky na vysokých školách. To nebylo motivováno nějakou snahou získat si pozici, to byl fanatismus, který si s touto soustavou ideologických pravidel snadno získala. Po Únoru se začaly rozestupovat i charaktery. Mnozí naši soudruzi se už začínali ohlížet po výhodách, které plynuly z účasti, z aktivního podílu na nové moci.

S odstupem času hodnotím prověrky jako akt nedemokratického úsilí. Prověřkové metody byly neobvyklé svévolné. A právě často to byly ony, které nejednoho našeho kolegu, ba i kamaráda, hnaly různými cestami i necestami pryč z únorové země. A tak někdy došlo k tragickému paradoxu, že zatímco my jsme v pražských ulicích tančili a zpívali kolečka, ti druhí dýchali nedobrý vzduch sběrných táborů pro odpůrce únorového vítězství. Nemůžeme si ani zapřít to, že jsme tehdy svým кадровáním ovlivňovali osudy nejen svých kolegů, ale i učitelů, často nepřiznává.

Karel Holý: Člověk dělal věci, které mají přinejmenším dvě stránky. Tu negativní, kterou je dnes zřetelně vidět v nějakém širším kontextu. Tehdy si ji vědom nebyl. Myslím, že o čistém srdci, tedy o tom přesvědčení, se mluvit dá. Ruce jsem tenkrát taky viděl čisté. Dneska, s tím odstupem to nemohu

uplně všechno podepsat. Ne proto, že bych dělal něco mimo své přesvědčení, ale proto, že existovaly souvislosti, které jsem tenkrát neviděl. To se dnešním mladým lidem může stát za dvacet let taky.

Luděk Holubec: Mně bylo, když jsem dělal předsedu stranické organizace a předsedu akčního výboru na právnické fakultě, 22 let. A to jsem nebyl jeden z nejmladších, ale celý ten kolektiv akčního výboru byli lidé tohoto stáří. Na právnické fakultě se musely řešit, těžké kadrové problémy. Byla to, jak známo, reakční fakulta. Ve dvaadvaceti letech jsme měli tuto ohromnou moc a tuto odpovědnost. Stáli jsme před otázkou reformy studia, před otázkou podstatné výměny profesorského sboru i před určitou očistou mezi studenty této fakulty. Dělal jsem ji s nejlepšími svědomími. Že jsme asi někde přestřelili, to je pravda.

JAKÉ OBDOBÍ ZA TĚCH DVACET LET OD ROKU 1948 BYLO PRO VÁS NEJTEŽŠÍ?

Jiří Pelikán: Byla to doba procesů. Najednou jsme viděli lidi, které jsme znali jako součást revoluční fronty, odhalené jako nepřátele. My jsme neprodělali před válkou žádný politický boj a uvěřili jsme tomu. Pochybnosti byly. My jsme je ale chápali především jako projev zbytků vlastního maloměstství a snažili jsme se to v sobě potlačit. Bylo to takové období, kdy se člověk zamýšlel nad smyslem celého boje, který jsme vedli před únorem. A zejména po tomto období, po procesech a zkonstatování byl pro nás XX. sjezd KSČ v určitém smyslu bolestným, ale i radostným a dobrým osvobozením. Zjistili jsme, že přeci jenom ty pochybnosti byly oprávněné a že ty přehmaty z doby kultu osobnosti nebyly tím socialismem, který jsme si představovali.

Když tu otázku ovšem vezmu čistě individuálně, tak nejhorší období pro mne nastalo ještě o deset let později. V roce 1961 jsem byl obviněn, že patřím k nějaké protistranické skupině. V té době byli mnozí moji přátelé vyloučeni ze strany a někteří odesláni do výroby. To bylo pro mne ještě o to otřesnější, neboť jsme se domnívali, že po XX. sjezdu se už takové události nemohou opakovat. A právě to, že se objevila jejich recidiva, se mnou hluboce otřásl.

Luděk Holubec: Na toto odpověď, že pro mne dost složité. Po odchodu z vysokoškolského výboru KSČ v roce 1949 jsem sedm let pracoval na ústředním výboru strany, na oddělení školství. Začal jsem jako referent pro vysoké školy a nakonec jsem byl vedoucím oddělení v roce 1955 a 1956. Odcházel jsem ještě v tomto roce v souvislosti s tehdejšími událostmi na vysokých školách... Po prvním majálesu a po projednávání otázek kolem rehabilitací. Tenkrát byly ty velké, velmi bojovné schůze na fakultách a odcházel jsem vlastně proto, že jsem v těch věcech podle mne

něně soudruhů tenkrát nepostupoval dost energicky. Víte, že potom se situace po 57. roce na vysokých školách dost zmrazila. V té době již jsem byl na ministerstvu. Tak to byla tenkrát pro mne dost složitá doba. Tím, že jsem si kladl otázku, zda jsem skutečně postupoval příliš benevolentně, nebo jak se teď říká liberálně, zda jsem měl pravdu, když jsem si myslel, že je třeba nechat větší prostor pro tyto diskuse a názory. I když musím říci, že naše představa o volném prostoru tehdy byla podstatně užší, než jak jsou věci chápány dnes.

Klement Lukeš: V roce 1961 mě odvezli do Ruzyně, kde jsem byl několik týdnů vyšetřován pro nepřátelskou činnost. Bylo zkonstruováno takové oblidné obvinění ze špiónství ve prospěch Jugoslávie a samozřejmě z revizionismu a ze všeho možného. V době, kdy jsem byl v Ruzyni, jsem byl vyloučen ze strany.

Souzen jsem nebyl, avšak byl jsem zbaven svého povolání, zakázána mi byla jakákoliv ideologická a politická činnost a práce na společensko-vědním úseku a umění, byla mi vymezena pouze práce ve výrobě a doporučeno, abych opustil Prahu. Žil jsem pak na Moravě u rodičů, později jsem dělal v Brně. Jsem nevidomý — učil jsem se dělat kartáče. Pak mi vzkázali, že vyhnanství bylo nedorozumění.

Kruté na tom nebylo ani to, že jsem neměl ani haléř svých příjmů, že jsem se nesměl nikde objevit. Kruté na tom bylo, že jsem byl odříznut od práce, od světa, od informací. Tam na té moravské vesnici se nemohlo nic dělat. Ruzyně sama byla taky krutá. Ale byl to extrémní případ. Ovšem ty dva a půl roku izolace, to bylo horší než vězení. Ovšem ani v takových případech nesmí člověk padat na duchu.

Po všechna ta léta, od února do dneška, jsem věřil — a věřím i dnes, že v Československu dosáhneme života, který by se blížil našim představám a snům z února 1948. Byl jsem ovšem přesvědčen o tom, že tento život musíme budovat jinak a lépe, než v uplynulých letech. Toto mé přesvědčení je nyní vlastně ještě mnohem silnější po jednání ÚV KSČ letos v lednu. Této politice velice věřím.

Musím se vrátit ještě k začátku. Jednou za mnou přišel, když byly vyhlášeny rozsudky z procesu se Slánským, Mikulášem Teichem, den ze starých, předválečných komunistů. Zeptal se mne, jestli odpovídá marxistickým principům, když se uvádí v pávodu odsouzených židovství... Slánský — Žid. Vzpomínám si, že jsem s tím Mikulášem Teichem diskutoval hodně a dlouho. Byli jsme k sobě ostří a otevření. Snažil jsem se tehdy argumentovat podle všech svých znalostí, tak, abych mu dokázal, že je to namístě, že jeho argumenty jsou hloupé a nepravdivé. Nepodařilo se mi ho přesvědčit a naopak on zvíklal mě.

To byl rozhodující moment zlomu, kdy jsem začal pochybovat, kdy jsem vnesl do

A DNEŠKU VĚDĚLI, ŽE patří jim

svého přesvědčení a do své víry skepti. Přicházela potom další poznávání. Začali jsme prověřovat skutečnosti o Sovětském svazu. Takže mohu říci, a to je pravda, na to je moc svědků, že pro mne 56. rok a Chruščovovo vystoupení na XX. sjezdu proti Stalinovi nebylo žádným překvapením, já jsem na to čekal už jako na smilování boží. Dobře dva roky, od čtyřicetipadesátého jsem byl s tímto problémem dobře seznámen a slušně jsem se s ním vyrovnal.

Gabriel Laub: Pro mne to začalo v třicetipadesátém roce. Vrátil jsem se z vojny a nemohl jsem nechat zaměstnání. Moje rodina se předtím vystěhovala naprosto legálně do Izraele, ale i tak to byla velká kadrová vada. Možná, že je částečně ještě dneska... Tenkrát, kamkoliv jsem se vrtnul, řekl, že ano, že by mě potřebovali, ale když jsem jim po dvou dnech vrátil dotazník, tak už mě nepotřebovali, protože najednou měli plný stav. Pak jsem si na to zvykl.

Jiřina Trojanová: Byl to rok 1951, kdy mi ještě nedošlo, že už není rok 1948 nebo 1949. Najednou jsem zjistila, že doba se šlepně změnila. Metody, které jsem znala z Předvoje, s otevřenou kritikou a sebekritikou, již nikdy nebyly zneužity, už nebyly pravdou. Rada lidí, kterých jsem si dřív vážila, začala mít najednou na řadu věci jiné názory. Tak jsem začala chybět hledat v sobě. Tehdy bylo velice v módě mít buržoazní přežitky, tak jsem zkoumala, jestli je mám.

Jiří Stano: Bylo to určité období začátku padesátých let. Všechny naše ideály, celá naše víra, víra v ideály Lenina, jehož jsme po večerech a po nocích hlitali, byla tím, co bylo tehdy, otesena. A byla to víra, která jsme věnovali kus svého života, svého mládí. Nerad bych o tom hovořil víc, špatně se na to vzpomíná. Věřím, a poslední zasedání pléna ÚV strany to potvrdilo, že už se nikdy nevrátí a nebudou už ničím víc, než jedinou černou kapitolou v historii té společnosti, kterou jsme i my svou prací v tehdejších studentském hnutí pomáhali budovat.

Zdeněk Mahler: Do svých 25 let jsem věděl, co ano, pak jsem dlouho věděl, co ne, a dneska jsem ve stadiu, kdy ani nevím co ne. Proto pro mne osobně je nejtěžší současnost.

Jan Brychta: Když jsem se v 53. roce vrátil z vojny, tak už to všechno bylo úplně

jinak. Na vojně jsem byl od normálního života úplně odizolovaný. Já mám pocit, že člověk, který měl určité iluze a určité ideály, pro které všechno dělal, tak že pak mu hrozilo dlouho trvalo, než zas měl k věcem správný vztah. Já jsem osm, deset let nevěděl, co je pravda.

Karel Holý: O těch padesátých letech už bych nerad mluvil. Já myslím, že ani poslední léta nebyla zvlášť pěkná. Člověk třeba věděl, o co by mu šlo, ale nevěděl, kdy se objeví možnosti, aby to mohl dělat. Myslím, že dneska už je to o něco lepší. I když si nedělám iluze o tom, že to půjde tak rychle. A kdybych se přece jen vrátil zpátky... My jsme na těch vysokých školách žili v dost idealistickém ovzduší, tak trochu skleníkovém. Ti z nás, kteří z vyských škol neodešli a zažili na nich 56. rok, to nesli velice těžce. Kdo z vysokoškolského prostředí odešel dřív, tak ten náraz pro něj nebyl ani tak zlý. Snáze se s tím vyrovnal. Přesto si myslím, že právě rok 1956 musel pro něho být těžší než počátek 50. let. Pro mne alespoň ano.

JAK BY PODLE VÁS MĚL DNES VYPADAT STUDENTSKÝ ČASOPIS?

Gabriel Laub: Rozdíl mezi posláním studentských novin a jiných není. Novinář je prostě novinář a novinář jsou novinář. Největší předností studentských novin je, že vědí, k jakému se obraťte publiku. Měly by si tedy dovolit víc než noviny jiné, protože mají čtenáře na jisté úrovni a protože mají také čtenáře mladé, na které se nemusí chodit se smrtelně vážnou tváří. Za 21 let, co dělám s novinami, mě vždycky štvalo, když po mně chtěli „odborná“ stanoviska. Jednou jsem psal pro Učitelství noviny o filmovém festivalu v Karlových Varech. A oni v tom chtěli mít učitelství stanovisko. Já si myslím, že rozum je jeden a blbost je taky jenom jedna. Student je člověk, který se učí myslet, který se učí vidět, který se vůbec učí. A z toho by měl studentský časopis vycházet.

Jiřina Trojanová: Dnes je to všechno mnohem složitější. Nám to tehdy bylo jasné. Dnes se mi minulost jeví rozporuplná. A budoucnost vidím také velmi složitě. Jak vědci předpovídají, důsledky vědeckotechnické revoluce nelze ani dohlédnout... Přála bych studentskému časopisu, aby měl ty výhody, které jsme měli my. Aby jeho redaktoři měli co nejlépe k nadřazeným orgánům, i vysoce postaveným funkcionářům, aby měl dobrý redakční kolektiv, protože to se v listě vždy odráží. Aby měl jasno v tom, za jaké názory bojuje, aby znal své protivníky a s nimi se potýkal... tak jako my. Aby prosazovala, aby každá dobrá myšlenka byla provázena činem, protože jinak se stane frází. Aby byl pořádek ve vztahu s lidmi, kterým není lhostejný. Aby se nebál ostře pranýřovat to, o čem je přesvědčen, že na pranýř patří.

Jiří Pelikán: Já myslím, že jediná hranice pro něj by měla být tam, kdy jde o základní zájem společnosti, o zájem státu. Ale jinak, pokud jde o řešení problémů, musí být protichůdné názory. Aby veřejnost i vedoucí or-

gány cítily jejich vliv a braly jej v úvahu při svém rozhodování.

Jiří Stano: Aspoň tak, jak vypadal Předvoj, i když to je ode mne asi neskromné. Aby duch studentského časopisu byl mladý. Věřím, že se vracím k poslednímu zasedání ÚV, že teď k tomu bude mít takový časopis podmínky. I když vaše situace je dnes mnohem složitější, než byla naše. My jsme měli až zázračně jasno, především díky tomu, že litera marxismu-leninismu, kterým jsme se vyzbrojili, v naší práci platila.

Jan Brychta: Aby do všeho mluvil a aby mohl do všeho mluvit.

Zdeněk Mahler: Zásada, kterou by měl studentský časopis především praktikovat: ohromně překračovat vymezení studentské problematiky. Měl by to být názor studentů na věci univerzální povahy. V časopise by měli studenti vyslovovat svůj názor na současnost. Největší tragédií by pro takový časopis bylo, kdyby se dal zavřít do fakultních zdí a vařil se pak ve vlastní šťávě.

Alena Urbanová: Jako novinářka vím, že základní problém novinářství, problém pohledu na posláním novin, brání zásadně všemu, tedy i studentskému časopisu v tom, čím by měl být. Protože a nás stále přetrvává takový názor, že noviny jsou nástrojem politiků, v tom smyslu, aby převáděly jeho názory širokým vrstvám. Zatímco já jsem přesvědčena, že jakékoli noviny, mají-li splnit své poslání, musí být pro politika materiálem, který poskytuje co nejuplněnější a nehlubší informaci o tom, co se skutečně děje v oblastech, které jsou časopisu vymezeny. Měl by se pít za tou nejživější pravdou, která je.

KDYBYSTE BYL O DVACET LET MLADŠÍ A ŽIL NA STRAHOVSKÝCH KOLEJÍCH, ŠEL BYSTE DEMONSTROVAT?

Gabriel Laub: Určitě.

Jiřina Trojanová: Určitě bych šla a protestovala proti tomu, co mi bere má práva.

Klement Lukeš: Domnívám se, že většina z nás, z těch Únorových, bychom stáli v prvních řadách. Nás do komunistických řad přitahovalo přece právě to, že komunisté nabízeli možnost bojovat proti špatnostem za vše lepší.

Jiří Stano: Mohu na to těžko přímo odpovídat, mohu říci pouze že jsem ty studenty chápal.

Jan Brychta: Zaručeně.

Zdeněk Mahler: Za našich studentských časů jsme byli v ulicích věčně. Tak snad ani nemusím říkat, že bych šel.

Zdeněk Mahler: Když jsem četl zprávu o tom, že generální prokurátor, který to vyšetřoval, nenášel ani na jedné, ani na druhé straně trestný čin, najednou mi naskočil takový podivný problém. Kdybych vyšel na ulici a dal někomu facku, tak je to trestný čin. A já jsem slyšel, že tam došlo k některým frakturám, dokonce prý lebeční kosti, a že v té době, kdy ta zpráva vyšla, leželi někteří postižení studenti ještě v nemocnici. Je facka trestný čin a způsobení fraktury není trestný čin? Je-li trestný čin obojí, pak bych s těmi studenty šel.

Když mluvíme o demonstracích byl jsem nějaký čas v Indii a dost mě zajímala postava Mahátmá Gándhího. Zabýval jsem se hinduistickou filosofií a velice mi, i z morálního hlediska, imponovaly akce nenásilného odporu. A teď si představte: v Praze je zhruba 65 tisíc žádostí o byt. A týká se lidí, kteří se možná nikdy nezmohou na to, aby si byt koupili nebo si opatřili družstevní výstavbu. Ty žádosti zpravidla reprezentují třídněnou rodinu. To znamená, že se to týká 180 až 200 tisíc lidí, to je pětina Prahy. Představuji si tedy, jak by si tahle pětina Prahy přišla sednout třeba na Staroměstské náměstí a v naprostém pokoji a obrovské duševní noblesy by čekala na zásadní odpověď, která by tedy představovala řešení tohoto jejich neřešitelného problému. Já neznám strašnější dramata a potenciální vraždy, které jsou spjaté s tím, jak mladí lidé musejí žít. Jak svůj život začínají v situaci, která je velice, velice nelidská. Když už mluvíme o demonstracích, existuje ještě tento způsob, který by v jistém smyslu možná byl i efektivnější, protože nedává těm, kteří se vyznačují sklonem k násilí, možnost toto násilí uplatňovat jakoby právem.

Ivan Herval: Problém je jeden... Já se velice stydím, že musím být v určitých věcech skeptický. Ale existují problémy, které za jistých okolností nejsou jednoznačně řešitelné. My vycházíme vždycky z předpokladu, že každý problém je řešitelný nějakým uspokojivým způsobem. Ale velice často je to tak, že neuspokojí ani jednu, ani druhou stranu. V tom je určitá lidská tragédie. Nechci tím brojit pro určitou pasivitu, jsem naopak pro to, aby se za každou dobrou věc bojovalo až do konce sil. Ale na druhé straně často vyprávím takovouto bajku: Člověk se prochází po břehu Nilu, který je plný krokodýlů, beze zbraní, jen tak. Nemusí se krokodýlů bát, má širý břeh, ale najednou se na něj vrhne smečka hladových lvů. Ten člověk má zdánlivě svobodu si vybrat rozdílné řešení své situace. Ve skutečnosti se rozhoduje mezi dvojím zlem. — Bohužel, toto je tragédie obecnější, až filosofická, bohužel i dnes se lidé konkrétně do obdobných situací dostávají, samozřejmě ne tak extrémně vyhraněných.

Ale k té otázce. Je těžké se transformovat a být někým jiným, třeba sám sebou před dvaceti lety. Ovšem jak události ukázaly, v té studentské demonstraci nebylo vůbec nic zloajného. Právě jako psychiatr vím, že existuje určité sugestivní ovzduší. To znamená, protože se nepovažují za nic mimořádného a jako student jsem byl jedním z mnoha studentů, tak stejně jako ostatní bych se byl pravděpodobně demonstrace zúčastnil.

Holý: V té situaci, vím, jaká byla, bych určitě šel. Anebo bych taky seděl v tom KRAU.

Alena Urbanová: I když je těžké se vzít do toho, že je mi dvacet let, přesto si myslím, že bych šla taky. Zvlášť, když znám okolnosti, které nakonec k demonstraci vedly.

Luděk Holubec: Domnívám se, že ano. Z toho, co vím o celém vývoji, a znám to dost podrobně, si myslím, že bych šel.

MÁTE CO ŘÍCI K SOUČASNÉMU STUDENTSKÉMU HNUTÍ?

Klement Lukeš: Podle mého názoru je studentské politické hnutí u nás krotké. Ve studentství se nedělá politika. To vůbec není jeho vlna, já vím, kde jsou ty kořeny.

Jestli dojde k nějaké akci, k politické akci studentstva, to už musí být sakra nějaký punkt, nějaký podnět, aby k tomu došlo. Právě jako Strahov. Já ta fakta znám a myslím, že dost přesně. Strahov je ořesným případem nedomyšlené tvrdosti. I v hloupé omezené demokracii mají lidé právo na demonstraci.

Jiří Pelikán: Nechci samozřejmě dnes dávat žádné rady, pokud jde o systém organizací svazáckých a studentských. Za hlavní problém, který mi není jasný, považuji otázku, jakým způsobem by dnes studenti mohli získat vlastní politickou zkušenost. Získat ji totiž lze jedině v bojích a konfliktech. My jsme tehdy pořádali řadu diskusí, agitovali jsme, kromě na fakultách, na závodech i na vesnicích. Dnes to možná vypadá naivně, ale bylo to upřímné. A tam, v rozhovorech s těmi rolníky, jsme se učili lépe poznávat skutečný život a vážít své názory. Mám dojem, že dnes studenti a vůbec mladá generace nemají dost možností třít si své názory. Kdybych se pokusil udělat nějaký závěr, čím to bylo, když jsme získali tu aktivní část studentstva na svou stranu, řekl bych, že základní podmínkou byla tehdy správná politika naší strany. Bude-li i nyní správná, progresivní, pak se zase najdou lidé, kteří budou ochotni se za ni angažovat a aktivně ji rozvíjet. Politika není věc profesionálů či vědeckých pracovníků. Politika je, podle mne, jenom tenkrát politikou, když ji chápou široké vrstvy, a zejména ta angažovaná část, ke které studenti vždycky budou patřit.

Stálo by za to zvážit, zda je správná nynější struktura organizace a zda by se více neměl uplatnit i zde systém samosprávy. Podle vlastních zkušeností si myslím, že je třeba hledat takové formy, které by vyhovovaly specifické studentských zájmů, umožňovaly studentům se politicky angažovat, uplatňovat svůj vliv v celé společnosti a přitom se neizolovat od ostatních vrstev mládeže a veřejnosti. Naopak — vytvářet širokou progresivní frontu.

O TOLERANCI,

NORMALIZACI

A DEMAGOGII

Posun ve společenském vědomí, k němuž došlo v uplynulých pěti týdnech, je skutečně výrazný. Lze tak soudit podle toho, jak elasticky se přizpůsobují posledním událostem: ti, kdo ještě před pár týdny vsadili na zcela jiné společenské hodnoty, než jaké se nyní začínají prosazovat v celé naší společnosti. V posledním — a chci zdůraznit, že v plném slova smyslu posledním — čísle Literárních novin volá po normalizaci poměrů dokonce i redaktor jejich ne zcela normálně vytvořené redakce Karel Tomášek. Napůl vážně, napůl ironicky propaguje pokoj lidem dobré vůle, udílí nám lekci z demokracie, slušnosti a snášenlivosti. Kdyby ten sloupek napsal někdo jiný a vyšel v jiném časopise, velice rád bych přehlédl těch několik demagogických záležitostí, jež bijí přímo do očí. Ale právě proto, že charakteristickým rysem dnešních dnů je snaha o normalizaci poměrů ve veřejném životě, nemohu mlčet a musím — jak je to zvykem v normálních pospolitostech — být poněkud netolerantní ke každému, kdo spoléhá na krátkou paměť veřejnosti a příliš rychle využívá nové konjunktury.

Tomášek blahosklonně souhlasí s tím, že Svaz spisovatelů teď dostává svůj časopis. Nemůže si však odpustit požadavek, aby svůj časopis dostala i opoziční názorová skupina. Nevím, jakou skupinu má na mysli. Možná tu, která se před měsíci zmocnila nenormálním způsobem Literárních novin a doslova ukradla nejen jejich grafickou úpravu, ale i nápady minulé redakce včetně originálních rubrik a bezostyšně se začala podepisovat pod výsledky cizí duševní práce? Ale vždyť tato skupina svůj časopis má. Nebo snad má na mysli skupinu kolem F. J. Kalára, který v rozporu s pravdou i se základními principy novinářské etiky srovnal desetiletou práci původních Literárních novin se západní protikomunistickou propa-

gandou? Ale vždyť tato skupina svůj časopis už také má. Tomášek přehlídl, že už existovalo období, v němž své časopisy měly jenom ty myšlenkové skupiny, jež jsou mu blízké, ale že ještě nikdy neexistovalo období, v němž by měl svůj časopis jenom Svaz spisovatelů jako myšlenková skupina, jež Tomáškově blízká není.

Tomášek praví, že normální poměry jsou tehdy, jestliže je zjednaný prostor pro všechny a pro všechno, co má své vnitřní oprávnění existovat. Nebudu mu vyčítat, že vstoupil do redakce, která vznikla v důsledku usnesení, jež je v přímém rozporu s tímto požadavkem. To je jeho věc. Neměl by však zonglovat s pojmem „normální poměry“ tak, jak to činí ve svém sloupku. Říká, že normální situace v literatuře není, vychází-li jenom Franz Kafka nebo jenom Alois Jirásek. Všichni jsme však už zažili dobu, kdy vycházel jenom Jirásek, ale nikdo z nás dosud nezažil dobu, v níž by vycházel jenom Kafka. Může-li vycházet i Franz Kafka, je vždy dost prostoru pro Jirásky. Naopak nikdy neplatilo a zřejmě nikdy neplatí ani nebude, lidem usilujícím o demokratizaci jde totiž o rozšiřování prostoru pro svobodnou výměru názorů, a nikoli o to, aby si starý úzký prostor pro výměnu názorů přisvojili jen pro sebe a vyhazovali své myšlenkové odpůrce z literatury a z veřejného života. Lidé usilující o demokratizaci nehodnotí své myšlenkové odpůrce jako zločince; pokud je mi známo, takto postupují pouze ti, kdo kládou demokratizaci meze, kdo vykřikují,

že to či ono nepřipustí, že svobodu sice ano, ale jenom od sud—putud, tedy tak daleko, kam oni to dovolí. A kdo se nepodřídí, toho prostě zbaví možnosti veřejně vyjadřovat názory, nedovolí mu publikovat. Jenomže chovali se tak někdy ti, na které Tomášek mluví, nebo spíše ti, kdo před pár měsíci zasedli společně s Tomáškem na jejich místo?

Je příznačné, že v této chvíli volají po snášenlivosti nejhlásitelé lidé včera ještě krajně nesnášenliví a že se Voltaira dovolávají lidé včera ještě tvrdě umlčující své myšlenkové odpůrce. Samozřejmě, v demokratické společnosti mají i oni právo dovolávat se demokratických zásad. Jenomže mají-li tato práva sami, neměli by je vyčítat ostatním. Nikdo je nenutí, aby souhlasili s tím, co se stalo, a na Tomáškovu nikdo nevyžaduje, aby souhlasil s rozhodnutím dnešní nebo zítřejší většiny. Dnešní většina řekla zcela otevřeně, že už se nechce nadále opírat o „démónu souhlasu“. Proč jí tedy Tomášek adresuje tu výzvu, aby už konečně zanikla tato „umorná a nebezpečná povinnost“? Proč se tváří tak, jako by právě dnešní většina — na rozdíl od té včerejší — prosazovala tento požadavek?

Vím, bylo by naivní očekávat, že dnešním změnám se nezachová přizpůsobovat také ti, kdo se velmi pružně přizpůsobili i změně režimové. Nebrání-li jim v tom stud, nechť se klidně přizpůsobují. Hrají-li si však na ctnostné a stálými změnami našeho života poněkud unavené arbitry demokracie, mravnosti a tolerance, je to nejen trapné, ale hlavně matoucí. Přílepi-li se totiž k novým zásadám jejich včerejší odpůrci a začnou-li se přitom tvářit tak, jako by právě oni prosazovali tyto zásady proti jejich skutečným a přesvědčeným zastáncům, hrozí nebezpečí, že by mohli diskreditovat počínající proces demokratizace v očích veřejnosti.

RADOSLAV SELUCKÝ

student 7

JDEM na MIDEM

1. NA TÉTO FOTOGRAFII JE NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ten téměř přehlédnutý kulatý předmět na zemi u nohou paní Nicole Croissille, který vypadá jako zajatý UFO – létající talíř. Svou důležitostí a významem předčí však záhadná meziplanetární tělesa; je to cena MIDEM, Mezinárodního veletrhu gramofonových společností. Tuto cenu dostane každý rok v každé zemi ten, kdo svým hlasem vydělá gramofonovým společnostem nejvíc peněz. Nezdá se sice, že by tahle deska z jakéhosi ušlechtilého kamene byla zrovna spravedlivou odměnou za ty vydělané milióny, a tak je její předávání spojeno alespoň se slávou. Ta sláva se odehrává vždy v lednu na francouzské Riviére, ve městě, které je známo především svými filmovými festivaly – v Cannes. Ceny se předávají na velkolepém galakonzertu, kam mě málem nepustili, poněvadž jsem neměl motýlku, taková je to paráda. Koncert přenášely barevně všechny velké evropské stanice, černobíle taky Praha, takže o jeho úrovni lze pomlčet. Tento snímek je ze zkoušky, režisér Chalet se právě radí s Croissillovou a Dassinem, jak by se ceny měly s co největší elegancí předávat.

2. TAK TADY UŽ JE PANÍ CROISSILLOVÁ V GALA a navíc v situaci, při níž by asi většina československých dívek ve věku kolem patnácti let omdlela. Líba ji sám velký Karel Gott. Jeho domácí ctitelky však může sama fotografie ujistit předem, že jakákoliv žárlivost je zcela zbytečná. Gottův vášnivý polibek nemá žádný citový podtext: zneužívá jej jen k tomu, aby paní Croissillová nenápadně vytrhnul z ruky onu kýženou cenu, což se mu podařilo. Přivezl si ji do Kobylis letos z Cannes už podruhé, z čehož plyne prozračná skutečnost, že Supraphon ví, komu může děkovat za své příjmy. Karel Gott měl na koncertu úspěch, ačkoliv dost riskoval: zpíval novou Klempířovu a Stáidlovu písničku Proč ptáci zpívají, jejíž ohlas si předtím vůbec nevyzkoušel, doprovázel jej úplně cizí francouzský orchestr – ale vyšlo to. Viděli jste to ostatně v televizi.

3. KAREL GOTT TIM EUROVIZI NE-OPOUSTÍ. Naopak, hned v Cannes začal poslední a nejintenzivnější stadium příprav na své dubnové vystoupení v soutěži o Grand Prix Eurovise, která bude letos v Londýně. To je obrovská chance – tato soutěž vlastně před dvěma lety udělala Udo Jürgense, to je ten pán vedle Gotta na terase nejnóblatějšího canneského hotelu Carlton. Jürgens letos napsal pro tuto soutěž Gottovi tři melodie. Karel si v Cannes vybral tu nejhezčí a s ní bude v Cannes reprezentovat – Rakousko. Někteří mu to mají za zlé, ale neprávem. Poněvadž Karel Gott chce napravit to, co zavinil Masaryk, a to v duchu Františka Palackého. „Kdyby nebylo Rakouska, museli bychom ho vytvořit.“ Gott to vzal na sebe, a když to dopadne dobře, budeme ještě jezdit do Alp, jakož i k Jaderskému moři bez pasu. C. a k. kajzerok už si Karel pořídil v Cannes.

4. MIDEM MI DAL MOŽNOST NAHLÉDNOUT I ZA KULISY největšího byznysu, jaký se dnes ve světě asi provozuje. Mám na mysli samozřejmě show-bussines, obchod s podívanou, kterou poskytují lidstvu celého světa nejruznější show-mani, od politiků po zpěváky. Do show-bussinesu se počítají ovšem jenom ti druzí a je zajímavé, že v tom nejsou zdaleka těmi nejdůležitějšími. V Cannes bylo 400 zpěváků – ale desetkrát tolik lidí, kteří by ze sebe sice nevyloudili ani tón, zato však ve skutečnosti ten show-bussines dělají. To není nic nízkého a nečestného, naopak, budeme se to muset také naučit. Do historie českého show-bussinesu jako pionýr v této oblasti vejde dr. Cabalka, vedoucí agentaže Státního divadelního studia a z tohoto titulu tedy také vlastně manažer Karla Gotta. Cabalka sjednává krůčky na Gottaově mezinárodní kariéře a tím, že to dělá na úrovni, pomáhá tomu, aby Gott byl na úrovni přijímán. Z cen neslevuje.

5. PRESIDENT ROSKO JE DALŠÍ VELKOU SVĚTOVOU POSTAVOU show-bussinesu. V Cannes se producoval na nábřeží v této skleněné boudičce; z ní vysílal denně rovnou do éteru hodinu na vlnách Lucemburku, Jan Lucemburský by z něho měl radost, Karel IV. určitě taky, Roska zná celý svět, je to pětadvacetiletý Američan, který se proslavil tím, že založil přát-

skou vysílačku Caroline, po jejímž zrušení ji koupil Lucemburk. Rosko si desky sám vybírá, dává na gramofon, pouští, k tomu povídá, vykřikuje, prozpěvuje, tancuje a vydává nejruznější zvuky, je to machr svého druhu – proto mu také říkájí President Rosko. Hovoří plynule anglicky i francouzsky, ale prohlásil, že když mu napíšeme, tak bude klidně mluvit i česky. A chce přijet na festival naší pop-music do Bratislavy.

6. NEJŠTASTNĚJŠÍM HOCEHEM NA KONCERTU MIDEM byl sympatický mladý Sicílián Salvatore Adamo, který vystoupil na konci programu jako zlatý hřeb večera a dostal hned dvě ceny MIDEM, za Belii i Francii. Salvatore Adamo je velice zajímavý a sympatický, a zdá se, že také nebude tak docela hloupý. Hovoří například perfektně francouzsky, anglicky, německy a samozřejmě taky italsky, ve všech těchto jazycích také zpívá a je tedy populární ve všech zemích, kde se těmito jazyky hovoří. Právem. Jeho projev je velmi citlivý a hluboký, Charles Aznavour, Armén, se nechal slyšet, že mu nebude vadit, když

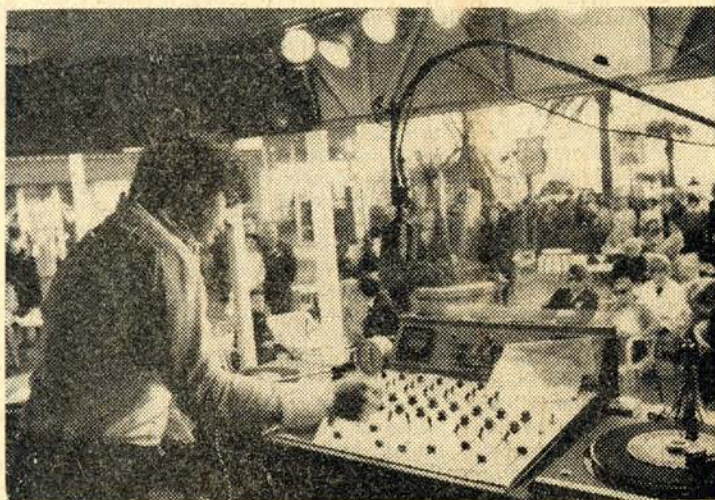
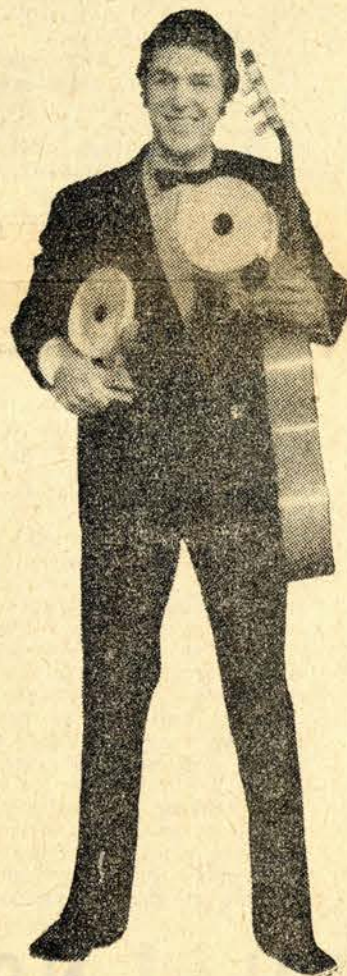
ztratí hlas – v Paříži ho prý dobře nahradí tento mladý Sicílián. Teď si píše pro sebe Salvatore Adamo filmový scénář, podle něhož chce natočit svou třetí hlavní filmovou roli.

7. NEJVĚTŠÍ HVEZDOU FESTIVALU MIDEM byl bezpochyby Angličan Tom Jones, který se ve skutečnosti jmenuje jinak, Tom Jones jsou jeho křestní jména, pod kterými je slavný. Taky se o něm ještě říká, že je mu víc než šestadvacet, jak v sobě tvrdí, ale to jsou jenom drby, důležité je, že to je Pan Zpěvák, jakých je málo. Jeho dvě písničky Green Green Grass of Garden a I am Coming Home byly pro mne největším zážitkem canneského festivalu. Má velkolepý hlas, přitom zpívá velice lehce a přirozeně, skoro bych měl chuť o něm rozšiřovat další klep: že je to ve skutečnosti černoch, tak báječně tu muziku cítí a interpretuje. Dovede nejlíp to, o co se snaží celý ten velký kolotoč show-bussinesu: dát člověku pocit, že je to tady na světě docela fajn.

Jestli je to realismus nebo idealismus, to si netroufám posuzovat.

8. SHOW-BUSSINES HLEDÁ PORADNOVÉ SENZACE, denně alespoň jednu. Z tohoto hlediska byli v Cannes nejúspěšnější Angličané, kteří ostatním několikrát pořádně vytřeli zrak. Za Beatles si například přijel pro cenu MIDEM John Lennon, přijel v pátek večer a v sobotu večer ji měl převzít, byl celou noc v kasinu a rozmýšlel si to, v sobotu ráno odjel zase z Cannes neznámo kam. Koncert Angličanů se také skládal vesměs z překvapení – největší bylo, když některé skupině opravdu fungovaly všechny mikrofony a kytary. Skupina – mimochodem výborná – Procol Harum přišla s dvěma varhaníky v mnišských kápích. Senzací byla dáma na obrazku, která zpívala senzačně. Jmenovala se Julie Driscillová, v kulóárech se o ní říkalo, že dopuje a že je to vlastně chlap. Její postava tomu nasvědčovala.

Co se stalo ve Vietnamu?

Od začátku slavné ofenzívy jihovietnamské Národní fronty osvobození uplynuly tři týdny. Pokusím se odpovědět na otázku, jak změnily události těchto dnů situaci na vietnamském „válčišti“.

Poslední měsíce loňského roku zastihly Národní frontu osvobození v „údržbářském“ klidu. Hlavní boje se sváděly nedřív o americké opevnění na vrchu Con-thien, odkud prý lze kontrolovat přístupové cesty ze severního Vietnamu přes demilitarizované pásmo na jih. Nížina, které Con-thien dominuje, zaujímá podíl demilitarizovaného pásma však jen 20 kilometrů.

Slágrem ve zprávách z bojiště se letos v lednu stal pojem Khe-sanh. To je opevnění podobné Con-thien, odkud Američané chtějí kontrolovat pomoc Vietnamské demokratické republiky přicházející po takzvané Ho-Ci Minově stezce po laoských a kambodžských hranicích. Ještě než začal svátek vietnamského lunárního roku, čekali Američané rozhodující útok na Khe-sanh, který by se podle slov prezidenta Johnsona mohl stát novým Dien-bien-phu, kde museli Francouzi v roce 1954 zabalit indočínskou válku.

V této domněnce se skrývá několik tragických omylů amerického nazírání na vietnamskou válku. Americká výzvědná služba, zaslepená vlastní dokonalostí, předpokládala, že zbytek války se omezí na střetnutí s posilami přicházejícími z VDR, protože jednotky NFO, operující jako partyzánské skupiny, nejsou schopny ohrozit ve vnitrozemí takzvané „pacifikované“ oblasti. Překvapivý útok NFO, organizovaný už nikoli podle principů partyzánské války, ochromil americkou suverenitu prakticky na celém jihovietnamském území — oblast podél demilitarizovaného pásma byla v prvním období náporu vynechána. Ochromil americkou suverenitu, nikoli americkou nadvládu. Jihovietnamské obyvatelstvo, vyčerpané a zastrašené dlouhotrvající válkou, se nepostavilo proti Národní frontě, tak jak Američané předpokládali. Nevystoupilo sice masově proti americké okupaci, ale tragika amerického nazírání na situaci spočívá v tom, že tento prostý fakt se ve Washingtonu pokládá za psychologický neúspěch partyzánského nápo-

ru. Z hlediska vojenské strategie NFO skutečně situaci nezvrátila. Dokázala ale, že je schopna v kterémkoli okamžiku na kterémkoli místě vyvrátit americké představy o „kontrolě nad situací“. NFO dokázala dopravit do Saigonu například těžká děla, v bojích u Khe-Sanhu zasáhly opět tanky NFO. Americká filosofie války je příliš pragmatická. Odhaduje výsledky předem podle zdánlivě exaktních skutečností. Výše sovětské pomoci Vietnamu se odhaduje za poslední tři roky na dvě miliardy dolarů. Stejnou sumu Američané ve Vietnamu „proinvestují“ za měsíc. Podobně se americká vláda pokouší amputovat veřejnému mínění názor, že z vietnamské strany rozhodují válku severovietnamské jednotky, i když podle vlastních odhadů je z tří set tisíc bojovníků NFO jen šestina ze severu.

Ke katastrofálnímu omylu patří i myšlenka, že by bitva o Khe-sanh měla rozhodnout válku. Zástupce NFO v Praze vysvětlil, že podle názoru jihovietnamských vlastenců je třeba vytvořit desítky takových Khe-sanhů, proměnit jižní Vietnam v jediné bojiště. Američané předpokládají, že ještě předtím, než by mělo dojít k jednání s Vietnamskou demokratickou republikou o podmínkách případného míru, je třeba si zajistit takové vojenské výhody, které by Hanoi přinutily podepsat bez velkých diskusí všechno. Je to trapné, protože dosavadní vojenské zkušenosti z této války takovou možnost vylučují.

Na druhé straně — a opět nám napovídá dosavadní průběh bojů — není možné dát za pravdu teoriím čínského původu, že permanentní lidová partyzánská válka by mohla vytlačit Američany z jihovýchodní Asie, byť si letos doma volili nového prezidenta. Američané si přece zvolili Johnsona jako prezidenta, který bude „radikálně“ řešit vietnamský konflikt. Vietnamci zatím vždy překvapili realistickým a pružným postojem k současně situaci. Jediné realistické hodnocení vycházející z vojenských možností obou stran totiž může vést k mírovému jednání.

Po tom, co jsem řekl, se domnívám, že vietnamská válka ještě nedozrála ke konferenčnímu stolu. Byl bych šťasten, kdybych se za týden, který uplynul mezi slovem psaným a tiskem tohoto článku, zmýhl.

PETR KRUL

Vysoké školy v zahraničí

MAROKO

Za posledních deset let se zvýšil rozpočet pro marocké univerzity z 12,5 mil. dirhamů na 42,2 mil. dirhamů. Moderní univerzita Mohammeda V., která měla v roce 1958 960 posluchačů, má dnes asi 7000 posluchačů. Na filosofické a právnické fakultě, stejně tak i na sociologickém institutu je vyučovacím jazykem arabština; na fakultě lékařské a přírodovědecké dominuje stále francouzština. Procento maroc-

kých profesorů se pohybuje mezi 29–48 %, na lékařské fakultě např. není žádný marocký profesor. Není proto řídkým zjevem při zahájení akademického roku, že několik míst zůstane neobsazeno, neboť profesoři z Francie se nedostavili.

ŠVÉDSKO

Zástupci studentských svazů skandinávských zemí a předseda MSS hovořili v Uppsale o možnosti vydávat časopis studentů

GÓL

O POSPÍŠILOVI

Moc jsem se rozhodoval, jestli mám ještě psát o hokeji. Už jsem řekl, že to tančování kolem jediného turnaje je hloupé a vlastně nesportovní. Ale dnes (tedy v den, který následuje po našem utkání s Kanadou a předchází našemu utkání se sovětským mužstvem) jsem toho sám také plný. A bohužel neumím právě dnes napsat o něčem jiném.

Včera jsme poněkud omdlevali u obrazovek a dnes je patrně nejpobudlivějším mužem Československa obránce národního mužstva František Pospíšil. Mám to ještě před očima (a asi ještě dlouho budu mít): Pospíšil má před naší brankou puk, zastavuje se, řvu: Co bilaneš?, on se kolem toho puku pomalu točí a už je tu tady. Po vyrovnané první třetině prohráváme, pak ještě jeden gól a ještě jeden a už se s tím nedá nic dělat.

Ta krutost kolektivního sportu: jedna jediná chyba jednoho (třeba slabého, třeba dobrého) hráče v naprosto vyrovnaném a důležitém utkání rozhoduje. Vlastně nerozhoduje. Pospíšil samozřejmě nemůže ani za to, že byl postaven, i když se ví, že je naším nejslabším (nebo nejvíce chybějícím) obráncem. Ale my — armáda laiků — to přece vidíme. On udělal chybu, která se „stala osudnou“. A zase: jednobrankový náskok se dá vyrovnat a Pospíšil nemůže za to, že to jeho spoluhráči neudělali. Ale my jsme to viděli... Z chyby, která se může opakovat za zápas třeba desetkrát, se stává chyba rozhodující (samozřejmě, že především souhrn různých náhod). A v našich očích za to může on.

Je mi Františka Pospíšila líto. Ani ne tolik proto, že dostane spoustu neuctivých dopisů a že na něj budou lidé pokřikovat. Ale hlavně proto, že ho v těchto chvílích spousta lidí (hloupých i chytrých: tady to tolik nerozhoduje) vyslovně nenávidí.

A nenávidí ho totiž lidé, kteří mezi stěnami svých kanceláří a dílen dělají, nikým neviděni, mnohem větší chyby.

MICHAL NOVOTNÝ

student 9

ABY ZAPOMNELI O VÁNOCÍCH NA VÁLKU, POZVALI SI AMERIČTÍ VOJÁCI VE VIETNAMU ŽENU, JEZ PRÝ JIM POMŮŽE NEJLÉPE ZAPOMENOUT NA VÁLČNÉ HRŮZY. RAQUEL WELCHOVOU S PROPORCEMI 92–56–87, KTERÁ ZACALA PŘEDVÁDĚT VLNĚNÍ SVÉHO TĚLA NA ZÁKLADNĚ V DA-NANGU A POSTUPNĚ JI ZHLEDLO NEJMÉNE 10 000 PRÍSLUŠNÍKŮ NÁMORNÍ PĚCHOTY. WELCHOVA VYSTUPOVALA VSUDE. NEKDY I PRIMO NA PALUŠE AMERICKÉ VÁLČNÉ LODI, KDE JEJI TANCE DOPROVÁZEL JEKOT SÍRÉN A HVÍZDOT NADSENÝCH DÍVAKŮ. FOTO PARIS MATCH

severských zemí, s prozatímním názvem Newsletter. V případě, že bulletin vydávaný v angličtině bude úspěšný, začne vycházet pravidelně.

RUMUNSKO

V říjnu 1967 byla v Bukurešti založena první technická škola. Dnes má technika 11 fakult, na kterých se přednáší. 32 oborů pro řádné studium a 18 pro studium postgraduální. Počet posluchačů se pohybuje okolo 13 tisíc. Každoročně opouštějí brány školy asi 2000 absolventů. Na technice studuje asi 42 procent všech rumunských vysokoškolačků.

BRATISLAVSKÉ PROMĚNY

(Dokončení ze str. 5)

Šle. Proste, aby sa študentstvo stalo veľkou spoločenskou silou doby a zavážilo v súčasnom demokratizačnom procese.

ČASŤ BESEDY SO ŠÍPOM

O.: Dnes sa často mladým intelektuálom vyčíta, že nemajú žiadnu vlastnú koncepciu premeny spoločnosti. Mal Šíp svoj osobitný program, alebo ho iba prebral od staršej generácie komunistov?

E. L.: My sme vtedy ako komunisti necítili generačnú otázku. Politická téma dňa bola vtedy čierno-biela — na jednej strane fašizmus, na druhej strane komunizmus. Byť komunistom, aspoň pre intelektuálov, to znamenalo byť v spoločnej armáde. V starých sme videli spojencov a oni v nás Preto sme nemali svoj program, ale sme sa snažili stranícky program pretlmočiť mladým. Často-krát nás to viedlo k preideologizovaniu časopisu a hádam by sme boli mali väčší úspech, keby sme neboli až tak zjednodušovali. Často uvažujem o našej vtedajšej práci. Nevieť, či už v našom vtedajšom čiastočne schematickom myslení, neboli prvky neskoršieho dogmatizmu.

DOPIS Z AMERIKY

Vězení vyzkouší víru a zásady

Milá paní Drbalová!

Omluvte nás, že jsme nesplnili slib a dlouho nepsali. Bohužel teprve tento týden jsme získali od mé matky prostřednictvím dr. Jarocha Vaši adresu. Skutečný důvod našeho zpoždění však je trochu jiný. Když jsme se vrátili do USA, dostal se náš život do nevídaných obrátek a my nebyli schopni vše zvládnout. Než Vám všechno vyličím, dovolte, abych vám ještě jednou poděkoval, neboť díky Vám se nám v Praze líbilo tak, že návštěvu pokládáme za nejlepší z našich evropských zastávek.

Od chvíle, kdy jsme se vrátili domů, se totiž přihodilo tolik věcí, že nevím, kde začít. Hned po návratu jsem strávil dva měsíce ve vězení, ještě důsledek mé účasti na demonstraci za lidská práva v roce 1964. Marta začala chodit do školy a několikrát si musela vypůjčit. Byli jsme úplně na dně. Po propuštění jsem pracoval dva měsíce v obchodním domě, o vánocích jsem však dostal výpověď. Strádal jsem krátkodobá zaměstnání, dva měsíce jsem byl v časopise Ramparts, pak jako stavební dělník i jako nádeník. V červnu 1967 Marta promovala ze sociologie a oba jsme potom přes léto pracovali.

V prosinci 1966 jsem podal žádost na několik vysokých škol, až mě konečně přijali na universitě ve Wisconsinu. V srpnu 1967 jsme zabalili a odjeli 2000 mil ze San Franciska do Madisonu ve Wisconsinu, kde žijeme dodnes. Marta pracuje a já studuji historii, obor dějiny USA. Zaměřuji se především na historii dělnictva a černochů. Zdejší universita má jednu z nejlepších amerických knihoven v oboru dějin amerického dělnického hnutí. Mám opravdu velké štěstí, že studuji právě zde.

Ze všeho, co se nám přihodilo, byla pro mne nejdůležitější doba strávená ve vězení. Zní to asi podivně, ale myslím to vážně. V Londýně jsme se seznámili s jedním Jihoafričanem, který mi řekl, že vězení vyzkouší mé zásady a víru. Měl zcela pravdu. Přišel jsem do vězení v době, kdy většina přátel, zatčených jako já pro účast na demonstraci, byla již propuštěna. Více než dva měsíce jsem žil v úplně novém a cizím prostředí. Možná bláhově jsem se zapletl s ostatními vězni do akcí za zlepšení vězeňských podmínek. Jídlo bylo moc špatné, policie nebo favorizovaní vězni prodávali přidělený masa těm, kteří si to mohli dovolit. Vězení bylo značně segregované, všechny těžší práce — prádlo, úklid apod. museli vykonávat černochští vězni. Byl jsem jeden z mála bílých, kteří černochy podporovali. Běloši reptali hlavně proti stravě a nedostatku pohybu. Znepřátelil jsem si především dozorce, kteří potom využili první příležitosti a vsadili mě na měsíc do samoty. Tehdy jsem začal hodně přemýšlet; sám a sám někdy v zoufalé depresi jsem si musel stále připomínat, proč jsem ve vězení a co má oběť vlastně znamenat pro hnutí u nás i v cizině. Pomohlo mi to však nakonec překonat ony dva měsíce poměrně lehce. Vyšel jsem sice trochu zapráklý, brzy jsem však opět našel své vlastní, mnohem lepší já.

Vyprávím Vám všechno proto, abyste pochopila, jak s Martou cítíme dnes v situaci o něco vážnější, než by snad výše uvedené řádky nasvědčovaly. Dostal jsem totiž povodlavci rozkaz od armády. Jistě Vás nepřekvapí, že odmítám sloužit a nechci žádným způsobem podporovat válku ve Vietnamu. Stojíme tedy znovu před vážnou životní situací, kdy musíme počítat s dlouhým soudním bojem a možná dalším zatčením. Připojil jsem se k Mohammedu Alimu, k dvanácti studentům — organizátorům Koordináčního výboru proti násilí a k mnoha dalším Američanům, kteří odmítají narukovat. Myslím, že jsem v dobré společnosti a určitě vydržím až do konce. Mám právníky, kteří vědí, jak manévrovat u povodlavci komise. Není vyloučeno, že se mi podaří vyhnout se konfrontaci a přelícet. Jako člověk na svobodě zmožu víc a posloužím i věci. Proto zkouším všechny prostředky, abych se zatčení vyhnul. Konečné rozhodnutí však na sebe nenechám dlouho čekat.

Vám a všem, kteří jsou jako Vy, jsem zavázán věčností. Seznámení s Vámi mě totiž přesvědčilo o tom, že hnutí, s nímž se ztotožňuji, má opravdový smysl. Tak jako je abstraktní uvažovat o osobní oběti pro velké hnutí, tak seznámení se socialisty a humanisty celého světa boj ulehčuje a usnadňuje.

Stále ještě existuje většina spokojených s naplněným žaludkem, kteří nebudou nikdy protestovat proti tomu, co se děje jejich jménem. Je třeba pevného mezinárodního porozumění pro americké radikály. Alternativa by znamenala kompromis s hluboce zkorumpovanou zemí.

Doufám, že jsem nebyl po tak dlouhé době příliš vážný. Snažil jsem se vyjádřit, proč na Vás rádi vzpomínáme, i vysvětlit dlouhé odmítnění.

George a Marta Robertsovi

Prostnec 1967

Nazdávali sme sa, že našim svetónázorom možno všetko vysvetlíť. Boli tu veľké ideály a veľká viera, často premiešané s prvkami mesianizmu. Nehodnotili sme dobro ako také, ale skôr sme pozerali na ktorej strane barikády stojí.

Dnes už dobre poznáme výsledky týchto omylov. Keď však hodnotím našu vtedajšiu prácu, náš boj, ktorý sme viedli proti presile, nevím si predstaviť, ako by sme vydržali bez viery. Treba vidieť naše vtedajšie chyby, ale treba poznať i našu vtedajšiu situáciu.

Dnes ani my, starí komunisti nemáme vyhranený program. Cesta, po ktorej sme išli, nevedla k cieľu. Dale by sa povedať, že sme v štádiu hladačia. Domnievam sa, že to nie je až také veľké nešťastie. Oveľa horšie je to, že mládež nechce hľadať a uznať, že socializmus je komplikovaný a dlhý proces. Neverí mu. Kritizuje nás, pravdepodobne za to, že sme sa mylili. Sama však nehľadá, a problémy zostávajú naďalej.

O.: Svojich čitateľov ste často informovali o SSSR. Nebol váš obdiv nekritický?

E. L.: Bol naozaj nekritický. Tak ako každý obdiv. V tom čase mu však prepadli i tí najväčší myslitelia, ako Romain Rolland, Henri Barbusse a ďalší. Veľké myšlienky, ktoré

v SSSR chceli uskutočniť nás viedli k tomu, že ich nedostatky sme pripisovali starému carskému Rusku, ťažko bolo diferencovať staré od nového. V Rusoch sme videli likvidátorov aziačstva, v Európe Hitler likvidoval civilizáciu. Kritici soviетov, ktorí v tom čase zaplavili Európu i Československo, patrili v prvom rade do tábora fašizmu. Každý náš kritický prejav k Sovietskemu Svazu by bol stieral akosi hranice medzi nami a praviciarmi. Dnes už niet týchto kontrastov.

O.: Ako vnímala bývalá redakcia Šípu „stamodtia“ tzv. bratislavské študentské udalosti v roku 1967?

V tom koncentračnom tábore na Příbramsku, kde som bol uväznený, som bol jediný z redakcie Šípu. O študentskom pohybe som bol dosť podrobne informovaný. Vo väzení som cítil, že v republike sú ešte stále sily, ktoré chcú zastaviť obrodný proces. Preto som mal dvojnásobnú radosť, že ani najťažšie roky u vysokoškolačkov nevykynozili nadšenie prinášať obeť. Domnievam sa, že i dnes, ak uvidia nové perspektívy, ne nechajú si újsť príležitosť, aby sa prejavili tak, ako v roku 1967. To jest, že budú stáť na strane pokroku a demokratickej zámie a nebudú stáť bokom.

HOVORIL EUGEN LÖBE

EMILA FILLY

Otiskujeme závěr dosud nepublikovaného textu malíře Emila Filly, jehož originál nám poskytl dr. Čestmír Berka. V 6. čísle Studenta jsme psali o okolnostech, za kterých tento rukopis vznikl.

V r. 1951 se konal „soud“ nad Fillovým dílem, kterému předsedal a dával podněty, usměrňoval i vyšetřoval Richard Wiesner. Verdikt tohoto soudu zněl: Emil Filla nesmí vystavovat své kubistické dílo v Československu a na celém světě. Mezi „soudci“ byli malíři „tak zvaní uměnovědci“, z nichž většina si jestě dnes žije opravdu dobře.

Domníváme se, že je nutné, aby tento inkviziční čin, jako i mnohé jiné, byl vyneszen ze stydlivého a velice příznačného zapomnění. Je otázkou svědomí oněch nekompromisních porotců, jestli v sobě najdou dostatek hrstky k obraně. Oni jistě najdou list, který jim poskytne místo (nejsou tak neznámí). V tom bude ten hlavní rozdíl: Emil Filla svoji obranu (která vznikla jako bezprostřední reakce na články L. Stolla, J. Tauferera a J. Čumpelíka) publikovat nemohl.

Redakce

Jest obecným zvykem, že malíři a sochaři nepouštějí se do rozprav a výdysky v historii — až na malé výjimky jako byl Courbet — přenechávají věcné a filosofické výklady podstaty své tvořivosti lidem, kteří mají dar se vyjadřovat i o představitelích a obrazových záměrech pojmově a abstraktně. Je s podivením, že u nás tuto úlohu nepřebírá nikdo takto povolaný a že veškerá tíha tohoto pro mne vedlejšího zaměření připadá na mne samotného. Nicméně cítím dějinnou povinnost se ujímat i obhajobu kubismu a čím dál tím víc jsem si uvědomoval, že nikdo nechtěl nejmenší povinnosti otázkou se o smyslu kubismu buď přímo Picassa samotného, neb aspoň u nás mne, jenž zasvětil své tvůrčí úsilí tomuto vytváření celého svého života. Čím dál tím víc jsem si uvědomoval, že mám na mysli další rozvíjení se názorů o kubismu ve světě vůbec a speciálně ve stranickém posuzování. Nemůže mně vůbec nikdo imponovat. Žádná autorita ať odkudkoliv. Jestliže v posuzování kubismu si počíná neodpovědně a míchá všechny tak zvané -ismy dohromady, jestliže jedním dechem mluví o futurismu, modernismu, surrealismu dohromady s kubismem. I laikovi musí toto záměrné míchání pojmů být podezřelé ze zlého úmyslu, z povrchnosti, úskočnosti a nesvědčí to o znalosti věcí samých.

Mám na mysli třeba až bude uzavřena doba třetího boje, až znovu lidstvo bude si klást účty ze svých zisků, ale i omylů, které byly výplodem dějinného vývoje snahy o osvobození z každého jha, až bude poznána pravda, že zábr a šíře hloubka akce tvořivosti uměním byla a jest nekonečně rozprostřenější než nutná omezenost politicko-hospodářského boje, že potom teprve bude jasno uáhnutí soudy zvlášť u nás. Potom se přímo bezpečně pozná, že neoprávněné bylo zatracování umění, které svou dnešní strukturou patří nerozlučně ke svobodě, o kterou usiluje nynější socialistická společnost. Není možno předpokládat, že toto umění jest neb bude spojeno jen s určitou individualitou a lidé se budou k němu neustále vracet, dokavad budou mít potřebu umění vůbec. Natolik musíme být už dnes marxisté, abychom připouštěli, že naše úsudky o kubismu nemohou být dogmatickým odsuzováním platným jednou provždy. Už to, že velcí básníci: Aragon, Eluard, Brecht, Nezval, Erenburg, Majakovský a mnoho a mnoho jiných i prostých lidí jsou nadšeni vědomě či podvědomě účinky a rezultáty metody kubistické tvorby, nemůže být vykládáno jako přezítko zlostalých chutí buržoazní úpadkové éry.

A už to, že ani nynější mládež, když jest upřímná sama k sobě a myslí na umění, doznává očividně, že je dychtivá jen po tom, co se tvoří v kubismu, i když má zájem tvořit srozumitelně pro masu. A u ní rovněž nemůžeme předpokládat, že podléhá poblouznlostem z minulých éry kapitalistické.

Kubismus totiž řeší ty problémy, které jsou kardinálním znakem lidské tvořivosti nově, přímo a tak dotýká se primárních otázek vši produkce umělecké, ačkoliv nejmárnější jev se právě nevíce dosud v malířství. Kubismus položil totiž svou produkci na základ psychické představitelnosti a ve svém důsledku zvýšil vedle smyslové průraznosti i představivou zákonitost cest abstraktní, proti níž zvlášť v nynější době jest tolik námitek nepochopitelných ani dobových, ani nutností nového poznávání světa.

Tento speciální rys může být potírán ze „zdravého rozumu“ proto, že lidé z pohodlnosti si přejí nevyházet než z očího vnímání bezprostředního a nikoliv z výtvarné fantazie, bez níž dosud v historii nebylo vytvo-

řeno nic klouného. V tomto odsudku jsme přišli dědicí impresionistické netykavkovitosti a hovi nám dosud záměrně neangažování našeho subjektu. Připouštíme totiž že mohli jsme být „neškodní“, když nepochopili jsme nutnost revolučního boje — a z této premise odvozuje, že už jsme revolučně prospěšni, když užíváme formy, která nám hověla, když jsme byli „neškodní“ v nepochopení revolučního boje (jak vyplývá z článku J. Čumpelíka v Literárních novinách v č. 21).

Je s podivením, že v této naší době, kdy tolik se vyžaduje bystrosti v chápání těch nejzávažnějších abstrakt, v umění se dosud nechce připustit speciální cesta vytváření představovou abstrakcí a eliminací. A jako poznání cestou abstrakt ve vědě jest vyšším poznáním, tak poznání cestou abstrakt — ovšem speciálních zákonitostí

nou, že mám zákaz pro celou republiku a celý jiný svět ukázat mou jinou produkci než jen úzký pruh svých krajin nebo jiných děl, která mají specifickou a odlišnou zákonitost a jsou rovněž v podstatě nechápána. Třeba i lidmi, kteří jsou zvyklí na mou produkci kubistickou.

Svět by byl ochuzen, kdyby neznal nic z Picassa než jeho mírovou holubici, a o to se snažíme nejvíce u nás. Nemůžeme být nic podezřelějšího než právě shoda v odsudku kubismu u čumpelíkovců jako u povolaných kritiků, jejichž povinnost jest být obezřetní a zasvěcení do důsledku s vymoženostmi a výsledky děl kubistických. U umělce se žádá především znalost věcí a dějů v jejich podstatě a neznalost už zavádí každého do formalismu a frázovitosti — a stejný požadavek mají mít přinejmenším i kritičtí. Není z ničeho vidět, kolik času, námahy a trpělivosti a kolik faktické znalosti je zapotřebí, aby celé umění Picassova bylo obdíváno epithetem úpadku a hniloby.

Nepromarnil jsem roky svého života za první republiky, jak si namlouvají čumpelíkové, kterým dle jejich úsudku dnes

jen počítkový opis. Vzdělání ovšem jest potřeba pro vše, i pro kubismus — i pro operu třeba, aby někdo neřikal, že nerozumí opeře, poněvadž herci zpívají a nemluví. Působení kubistického díla na vnímavého pozorovatele ve svém uměleckém rezultátu nemůže mít a nemá jiné požadavky, než měla díla jiných epoch, a jejich specifická odpověď požadavkům

jako ekvivalent svobody člověka v politickém a hospodářském bytí. Kubismus potom bude mít vnitřní kvality specifické vlastností národů, nebude kosmopolitním útvarem, z něhož je podezírán, protože vznikl na Západě, nemůže být kosmopolitní, jako není ani česká gotika, ani holandský barok výrazem kosmopolitního ztvárnění.

Abyste nebylo však chybně chápáno: formalismus byl a jest a vznikl a vzniká vždy nejvíce, když lidstvo ve své politicko-hospodářské přeměně nedočkavě chce rychle aplikovat výsledky v umění a sáhne z pohodlnosti ke starým tak zvaným osvědčeným formám a nerozeznává v běžných úsilích, co jest v umění zastaralého a co už značí nový poměr dramatického srážu subjektu s objektem, kde je už nový postoj člověka ke světu a věcem — když pohodlně smíchá všechny stavy současného umění a vhodí je na smetiště.

Musíme se nejvíce varovat vulgarismu v nekritickém přejímání všeho z nejbližší tradice a dbát ve své uáhlenosti toho, aby cit nebyl zasažen — to jest podstaty tvořivosti právě v nových, nezvyklých ještě formách, neboť v umění cit jest tím nejdůležitějším momentem. Umělecká konkrétnost vede bezprostředně k citu, kdežto slovo, pojem zas jen k abstraktní, ke všeobecné. A přesto i cit v umění má své specifické principy ve vytváření mocnosti eliminovat a abstrahovat a pojem abstrakce zůstane i ve vědě i v umění bubákem; i když už proniklo poznání aspoň ve vědě, že abstraktním poznáním dopracuje se lidstvo plnějšího poznání než jen běžným vjemem.

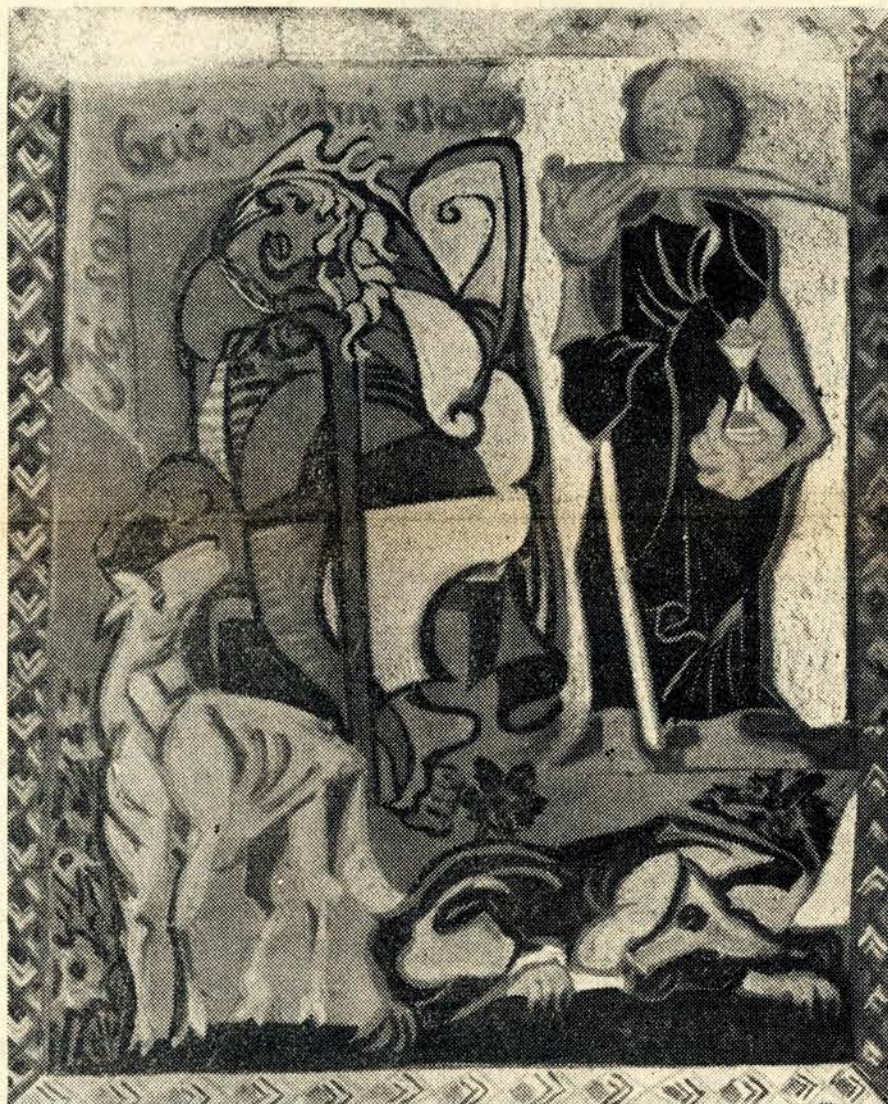
Kritika jest povolána vychovávat umělce i publikum, ale i sebe zároveň. Je tudíž otázka, jak naše kritika vychovávala publikum pro umění, když ani se nepřičinila o to, aby lidem ukázala to, o čem mluví fakticky abstraktně jen — a zbývá potom otázka, jak pomohla umělcům, když dnes nemůže ani jednoznačně mu pomoci v úsudku, že Aleš se svým vysokým národním uměním právě popírá mechanické a hmotné principy běžného kosmopolitního historického žánru. Ano je třeba revidovat celou produkci Brožíkovu, neboť v buržoazních kruzích byl a je přece právě Brožík vyvážen za metu vši uměleckosti a význam Aleše zatlačován na podřadné místo.

Každý malý kluk pochopí už na první pohled, že může sympatizovat s celým světem Alšových obrazů, ale že duch Brožíků jest duchem buď velkého maloměstského nebo malého velkoměstského — aniž by mu někdo vykládal něco o principech malířské estetiky nebo se dotýkal metody užívání výtvarných abstrakt v Alešových kartonech.

Musíme být proti formalismu z důvodu, že forma dialekticky se nepřeměňuje ve význam nového obsahu a zůstane planou, ale neschopnou propadat obsahem z domnění, že obsah sám nám poskytne formu — což falešně se domnívali impresionisté. Můžeme a umělci musí dovést význam nového obsahu sdělit novou formou na všem, tak jak ji dovedl sdělit například Navrátil na větě švestek anebo Rembrandt v portrétu nějakého svého bližního — anebo v obraze „Staženého vola“.

Obsah se změnil dialektickou přeměnou výrazu formy v nový význam obsahu, i když název obsahu to nevyjadřuje. Motiv větveky švestek stane se přeměnou formy novým obsahem, v němž promlouvá dialektický sráž subjektu s objektem o nové zanícenosti subjektivního prožívání a o blahu v akcentování na velmi běžné a všední skutečnosti: A tento nový postoj, právě tak dokonale vyjadřující odklon od tak zvaných vznešeností klasicistického manýrismu, dovedl Navrátil sdělit ve své větě švestek. Kdo nedovede v této větě vy-

BOJE A ZÁPASY

EMIL FILLA: JÁ SOM BAČA VEĽMI STARÝ, olej 1947

představové abstraktnosti — jest vyšší a realističtější poznání.

Jest třeba zvlášť vyřešit specifickou stránku tvořivosti pozorového a obrazového abstraktního systému v dílech Mikoláše Aleše, Daumiéra, Rembrandta, u čínských maleb X. až XIII. století, u Kupeckého a jiných, abychom jen poněkud vnikli do podstaty tvůrčího procesu výtvarnou formou — aby nám potom nedělalo potíže zmatek, že Aleš a Ženíšek, Brožík a Purkyně, Čermák a Navrátil jsou naši klasické stejně hodnotní a že Čumpelík a jiní naši také tak zvaní revolucionáři v umění mají větší kvalifikaci než sám Picasso — a že tyto novodobé velikáni čumpelíkovští mají samozvané oprávnění podávat umělcům „zatíženým různými rozkladnými vlivy ne jednu ruku, ale obě ruce ke spolupráci“.

Dokud budu pevně držet štetec v ruce, upírám každému právo za mne prohlašovat, že se „snažím“ oprostit od kubismu, ať to „vítají“ všelijací čumpelíkové i nějakí tak zvaní uměnovědci. Není mou vi-

narostla křídla a kteří ve své pýše nynější litují nás, že nás „stihl osud těch nalomených, důvěru v život ztrativších“ — snad z důvodu, že my jsme chápali revoluční boj, kdežto on nechápal nutnost revolučního boje a byl tedy politicky neškodný. Narostla mu zajisté křídla po pochopení nutnosti revolučního boje, až když mu ho druzí vybojovali a on může, smí a je snažně žádán a prošen „kritikou“, aby svou formou, kterou si osvojil z doby, kdy byl neškodný, se stal dnes potřebný.

Kubismus nebyl hýčkan režimem minulým, přejímá prý tak zvanému formalismu — jak mívá Čumpelík, a kubismus neotloukal tehdejší čumpelíky, neboť otloukali se sami — nikoliv proto, že jejich díla byla žádána a visela ve všech salónech agrárních nabobů, nýbrž proto, že jim hověla a jejich duši se lichořilo.

Není pravda, že kubistické dílo jest nesrozumitelné lidem, jeho účinek jest přišel době srozumitelný každému, kdo má vnímavost pro umění a nechce

nynějšího životního rytmu a nynějšímu angažování se subjektu v dění a akci objektu. Lidé apriori však mají jaksí i zášť často proti kubistickým dílům, neboť je novost dráždí a nehoví jejich setrvačnosti v navicené už chápavosti impresionistické metody. Ale také proto, že „nerozumějí“, jak je to uděláno — jako by někdo měl zášť proti básni, protože „nerozumí“ na základě čeho jest udělána sama řeč. Není nikde řečeno, že existence básnictví vylučuje vyjadřování se prózou a také není nikde řečeno, že kubistická metoda vylučuje ztrnulý, jedno-pohledový vjem. Až budou dialekticky stmeleny podklady tvořivosti velkého čínského umění s uměním evropským v jiném smyslu, než se to dosud stává, až bude uveden soulad lidového umění s oficiálním, až projedří se do důsledku nutnost vyjadřování se národní formou pro všechny národy a nebude brána za podklad jen určitá omezená forma, až bude dovoleno národům brát své podklady tvořivosti z celé velké lidské produkce a tradice všech věků a nebudeme se nutně stagnačně vázat pouze na své nedávné vzory jen z 19. století — potom objeví se kubistická forma a metoda jako jev epochální —

ODPOVĚDNÁ ODPOVĚDNÁ

Čtenář J. D. z Prahy se ptá: Byli všichni členové tzv. protistátního spikleneckého centra vedeného Rudolfem Slánským občanský i stranický rehabilitováni?
Odpovídáme sdělením pracovníka Ústřední kontrolní a revizní komise Ústředního výboru Komunistické strany Československa:

Plénium ústředního výboru KSČ řešilo 3. a 4. dubna 1963 otázky porušování stranických zásad a socialistické zákonodárnosti. Odsoudilo nesprávnou praxi v tomto období a doporučilo právní rehabilitaci 68 občanů, postižených v tomto období. 44 občanů vrátilo členství ve straně, sedmi osobám nebylo členství přiznáno pro jejich chyby v dřívější činnosti v stranickém pořádku orgánů ÚV. Plénium se za-

bývalo i stranickou rehabilitací dalších osob.

XIII. sjezd Komunistické strany Československa vzal na vědomí, že stranická rehabilitace je v podstatě*) ukončena, členství ve straně bylo vráceno 455 osobám. Tyto osoby byly rehabilitovány rovněž občanský.

*) Místo poznámky redakce uveřejňujeme k této problematice ještě následující výňatek z článku člena ÚV KSČ Josefa Smrkovského (Rudé právo 9. února 1968):

Je také zapotřebí odstranit všechno, co deformovalo socialismus, co kazilo duši, působilo bolest a bralo lidem tolik víry a nadšení. Dokončit do všech důsledků rehabilitaci těch komunistů i ostatních občanů, kteří byli nevině odsouzeni v politických procesech tak, abychom se my, komunisté, mohli všem i sami sobě podívat se ctí do očí. Postavit se se skutečným respektem k pravdě dějin, k historickému dědictví, zejména k pokrokovým tradicím odboje, a přiznat zde každému, co jeho jest.

V PŘÍSTĚH ČÍSLECH OČEKÁVEJTE:

— Mohou u nás ještě dnes vstupovat ženy do klášterů? (Otázka Z. R. z Liberce)

— Je v současné době možné promovat sub auspiciis (sub auspiciis — pod záštitou = slavnostní promoce absolventa vysoké školy, který vykonal všechny předepsané zkoušky s vyznamenáním) pod záštitou republiky (dříve pod záštitou panovníka), pokud ano, jaké předpoklady je třeba splnit a jaké důsledky pro studenta tato promoce má? (Otázka V. P. z Prahy)

Kdysi existoval zákon odsuzující v běžném životě urážku na cti. Je takový zákon v platnosti ještě dnes a jak se využívá? (Otázka V. Š. z Pruněrova.)

FÓRUM

Obchodní dopis:

„Veletčený pane!”

Kdo slibil zaplatit do prvního? Vy! Kdo nesplnil slovo? Vy! Kdo je lump?

Váš oddaný Moric Löbl.”

(Z židovských anekdot sestavených Karlem Poláčkem.)

DOUČOVACÍ KROUŽEK

lekce osmá

JAK SE STÁT ČLEMEM SPOLKU A O ÚČELU TĚ VĚCI

Milí žáci, doučovací kroužek se slušně rozběhl, takže jste se dozvěděli mnoho nového a Slaviček s námi nemluví. Po těchto dětských krocích nastal nyní čas promluvit vážněji, promluvit o idejích.

Ano, o idejích. Vy, kteří přestáváte číst, čtete dál, protože jde o ideje spolku KREMATORIUM, Praha 2, Revoluční 24, telefon 605-18.

Dostal se nám do ruky dobrý leták toho spolku a my z něho vypíšeme některé ideje a doplníme je vlastními poznámkami. Především si v letáku přečteme: „Všechno podléhá vývoji. Myšlenka, která ještě nedávno zápasila o existenci s tmářstvím a nepochopením, je

dnes ideou, opřenou o široké masy.“ K tomu poznamenáváme, že totéž platí i o šroubu Resslera, telefonu Bella a hromadné dopravě Prahy. Je jasno, že ve spolku Krematorium sedí řada filosofů, kteří sepišují takové obecné teze a myslí přitom na kremaci. (Viz: „Týmž vývojem prošla i myšlenka žehu.”)

My vynecháme materiální výhodu, plynoucí ze členství, protože bychom mohli vyvolat zdání, že jsme od spolku placeni. Soustředíme se pouze na duchovní obsah té záležitosti s kremací.

Totíž, „chcete-li i vy jít cestou pokroku, přistupte do řad členů spolku Krematorium, jehož člen je bojovníkem za estetiku a hygienu. Snaží se vybudovat nejen krásný život v socialistické vlasti, ale také zajistit pracujícím lidem po skončení plodného života důstojný odchod.”

K tomu my máme několik poznámek, které ihned ukáží, že je to pravda. Především, navštívili-li slušný člověk Pražsko, Kladensko, Ostravsko, Roudnicko, Mostecko, Ústecko, Oslavansko, Karvinsko, Handlovsko, Ervěnicko a Šamorínsko, nebude ihned dojmu, jako by skutečně hygienou ovzduší v těch místech organizovali a udržovali nějaký členové spolku Krematorium. Za druhé není zcela pravda, že by členové spolku Krematorium budovali krásný život ve vlasti, protože je pravda, že ten život budují

nejen členové spolku, neboť jej budujeme všichni — i když podíl členů Krematoria je velmi patrný — jenže my lektoři musíme s jejich nepřesnou formulací nesoouhlasit, protože by ji mohla využít řada daberáků, která na podobné nepřesnosti číhá, k blbým vtipům.

Za třetí je pravda, že po skončení vašeho plodného života vás šoupnou do pece a zajistí vám tak „krásný a důstojný odchod ze života“. Ano, takový už život je, přátelé! Ani zahrada vonná, ani košík dětská, ani procházka květinovou slují, ani pažit zelený, ale plodný život končí důstojně v peci.

Spolek však dělá i větší věci: „Podporuje lid Československé republiky v jeho úsilí o povznesení hmotné, kulturní i sociální úrovně.“ k čemuž máme opět poznámku.

Nemyslíme si totiž, že by se spalováním lidí nějak podstatně povznášela kultura, protože jsme se s tímto prostředkem povznášení, na rozdíl od spalování knih, ještě nesetkali. zatímco v povznášení hmotné úrovně tušíme jakési majetko-

právnícké dědické delikty, protože spolek samozřejmě může usilovat o zvýšení úrovně leda tak u pozůstalých a jen tím způsobem, že se pozůstalí nějak obohací.

Ale nechme už senzaci a novinařských kachen a položíme závěrem otázku ostatním spolákům: Pročpak vy, ostatní spolky, nemáte tak pěkně promyšlenou ideologickou stránku své činnosti?

— gerw —

MISS ACADEMIA

ČSSR 1968

Jak jsme již informovali v rubrice Víta nostra, zvolil si letos poprvé naši vysokoškolskou Miss. Stane se to v Olomouci při příležitosti majálesu. Volba takové Miss není jednoduchá záležitost. Předpokládá se, že se ve finále dne 11. května rozhodne mezi 45 kandidátkami z celé republiky. Vysokoškolský výbor ČSM v Olomouci

už nyní rozesílá na fakulty podmínky k účasti i kltě, kolik může která vysoká škola kandidátek poslat. Protože se předpokládá, že jsou studentky inteligentní, bude na rozdíl od soutěže „Dívka 68“ kritériem pouze půvab a krása. Celou soutěž pořádá Vysokoškolský výbor ČSM v Olomouci spolu s redakcí našeho časopisu.

Jak bude vlastně olomoucký majáles vypadat? 11. května večer proběhne volba Miss. 12. května v neděli projede Olomoucí velký průvod, na radnici

promluví král a odtud se všichni odeberou na stadion. Tam se chystá inscenace velké středomověké bitvy, která skončí záhadou vyšší moci. Kromě toho budou na stadionu poutové atrakce — ráz horror. Večer se pak budou studenti se spoluobčany veselit na pěti rozličných olomouckých místech. A jelikož už existuje majálesová vláda, rádi vám sdělujeme, že jejím ministerským předsedou je student fakulty Univerzity Palackého Jiří Daňhelka.

kšm-

FEBRUARIUS

Hodnotí: Jiří Janoušek (Mladý svět), A. J. Liehm, D. Novotná (Filmové a televizní noviny), Ivan Soeldner, Svatoslav Svoboda (Mladá fronta), Otakar Váňa (Filmové a televizní noviny). Stupnice: — (neviděl); 0 (nejnižší); X, XX, XXX, XXXX (nejvyšší).

	Janoušek	Liehm	Novotná	Soeldner	Svoboda	Váňa
Čingischán (USA)	Levin X	0	0	X	0	0
Čtyři v kruhu (ČSSR)	Makovec X	X	X	X	0	X
Dita Saxová (ČSSR)	Moskalyk XX	XX	X	—	XX	XX
Oranda	—	XX	XX	—	XX	XX
Fata morgána (Španělsko)	—	—	—	—	X	—
Grand restaurant pana Septima (Francie)	Bosnard X	—	—	XX	—	—
Konec sezóny (Maďarsko)	Fábri —	—	XX	XX	—	—
Malá odbočka (Bulharsko)	—	XX	XXX	—	XXX	XXX
Stopa vede k A-54 (ČSSR)	Krejčík —	—	—	XXX	XX	—
Vládcí pralesů (NSR)	Brandt —	—	X	—	XX	—
Zločin v expresu (Francie)	Gavras —	—	—	—	X	XX

HOROSKOP

8. TÝDEN, PLATNOST OD 18. DO 27. ÚNORA

BERAN (21. 3.—20. 4.)

Berani mají v tomto týdnu „volné ruce“. Mnohé mohou vykonat opravdu „po svém“ a bude nejlépe jim moc neprekážet. Vše, co si v klidu dobře rozmyslí, se jim podaří s přehledem a celkem zdárně provést. Typy B a C by měly zůstat jenom u přípravy!

BÝK (20. 4.—21. 5.)

Z Býků budou na svém normálu typy A. Mohou počítat s obdobím, kdy je dobré být ve stavu pohotovosti. Přijdou totiž vhodná „okénka“, kdy bude možné uplatnit jak citovou, tak tělesnou zdatnost. Typy B a C — všechno raději opatrně!

BLÍŽENCI (21. 5.—21. 6.)

Blížence čeká celkem klidný týden. V protikladu k Býkům však budou mít „okénka“ se zabarvením k horšímu. Nebude dobré riskovat a cokoli zbytečně nechávat náhodě. Výsledky by mohly být příjemné asi jako hlazení „proti srsti“!

RAK (21. 6.—23. 7.)

Rakům doporučujeme, aby si včas „připravili krunýř“. A „klepeta“ nevystřikuje raději moc da-

leko, kam dobře nevidíte! Kde nebude možné držet se v „čiré vodě“, bude rozumné se poohlédnout po bezpečném břehu. Nečekejte zázraky a „nesmutněte“!

LEV (23. 7.—23. 8.)

Letos jste si zvykli už na horší. Kdo jste se po učili z minulých chyb, a to Lvi dělají neradi, můžete prožít celkem přehledný týden, kdy lze leda-cos dobrého vykonat. Bez upřímné snahy vám toho však moc „samo“ nevynalez! Bude dobré se přičinit!

PANNA (23. 8.—23. 9.)

Příslušníci znamení Panny by se měli připravit na horší dobu, která je po tomto, ještě klidném období, čeká. Dobře dokončit, co se dá, rozpracované zabezpečit a hlavně zbytečně a zmateně nic nezачínat! Jak ve společnosti, tak v soukromém životě.

VÁHY (23. 9.—23. 10.)

Zrozenci ve znamení Vah budou mít konečně zase pěkný týden. Především skupina C. Raději vás včas upozorňujeme na další nepříznivé období, které už čeká za dveří. Využijte vhodné doby, „rozumně hospodařte“ a dobře si naštědte!

ŠTÍR (23. 10.—22. 11.)

Štíři na tom budou lépe na samém začátku týdne. Zvláště typy A mohou příjemně překvapit osobitým odleskem svého „Štírovského“ charakteru. Štíři by-vaří v horoskopech posuzování často nešetně až zaujatě. A přesto mezi ně patřil J. W. Goethe!

STŘELEČ (22. 11.—22. 12.)

Střelci by se měli ukázat v plném lesku. Jejich přímota a ráznost může najít odezvu v jejich bezprostřední i širší okolí. Neměli by ale v žádném směru přehánět mnohdy příliš „profesionální sportovní“ charakter svého počínání!

KOZOROH (22. 12.—20. 1.)

Už delší dobu jste na tom poměrně dobře. Jistě k tomu přispívá i vaše značná „výdrž“. Dobré rozpoložení ve vás umí vyvolávat smysl pro spravedlivé, rovné jednání. Nezapomínejte na to v období nečekaných a často přechodných depresí!

VODNÁŘ (20. 1.—19. 2.)

Skupina A bude stále ještě dobře disponována. Vůbec, Vodnářům se bude dařit všude tam, kde je třeba uplatnit intelekt a rozumný přístup k problémům. Také mezi přáteli a přímo pro samo přátelství mohou vykonat velký kus poctivé práce.

RYBY (19. 2.—21. 3.)

Slunce nám přechází do znamení Ryb, a tak opožděním Vodnářům a většině Ryb typu A nesmíme zapomenout připít. A třeba dvakrát. Přicházíme-li však „motorizovaně“ blahopřát, doporučujeme místo grogu džus. Konečně jde tu také o znamení vodní!

pozn. *) S méně radostným týdnem by měly počítat ročníky 1941 a 1942. Ve výjimečných případech pak budou příjemně překvapeni. Hodně opatrnosti ve všech směrech radíme ročníky 1941!

VII. Chceme-li porozumět tomu, jak se sestavuje program pro počítač IBM 360-30, který potom doká-

